

Broedvogelkartering Strabrechtse Heide 2022

*Een broedvogelkartering op basis van
Broedvogel Monitoring Project (BMP)
Bijzondere soorten*

Heeze, februari 2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Huidige ontwikkelingen.....	5
1.2	Ligging	6
1.3	Ruim dertig jaar vogelmonitoring.....	7
1.4	Een woord van dank	7
1.5	Gebruikte methode.....	8
1.6	Het weer in voorjaar en zomer 2022.....	8
2	Gebiedsindeling	9
2.1	Inventarisatiedata 2022	10
2.2	Lijst van waarnemers.....	10
3	Resultaten Strabrechtse Heide.....	11
3.1	Totale territoria	11
3.2	Verloop aantallen.....	13
3.3	Opvallende zaken in 2022.....	14
3.4	Soortbeschrijvingen	15
4	Bijlagen	34
4.1	Bijlage 1: Bijzondere Vogels Strabrechtse Heide 2022.....	34
4.2	Bijlage 2: Bijzondere broedvogels van het Beuven.....	39
5	Literatuur	42

(laatst bijgewerkt 24 februari 2023)

1 Inleiding

Heeze, december 2022

De Strabrechtse Heide behoort tot de grootste, hoofdzakelijk natte heideterreinen van Nederland en bestaat uit een mozaïek van natte en droge stukken heide, afgewisseld met grasvlakten (pijpenstrootje), dennenbossen en vennen. De Strabrechtse Heide ligt ten oosten van het dorp Heeze en omvat behalve de Strabrechtse Heide zelf de Mierlo's, Heezerse en Lieropse Heide. Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door de Kleine Dommel. Dwars door het uitgestrekte heidegebied loopt de Witte Loop of Rielloop. De Strabrechtse Heide ligt in de Centrale Slenk van Brabant. Dit is een laag gebied dat begrensd wordt door de hogere gebieden Peelhorst en Kempenhorst. De vennen in het heidegebied zijn meestal ontstaan op die plaatsen waar het zand is weggeblazen tot op de lemige ondergrond. Het Beuven is zo ook ontstaan. Soms echter zijn de vennen ontstaan door de werking van ijslenzen (pengö's genoemd) gedurende de voorlaatste ijstijd (het Rondvenneke bij het Grafven is een zogenaamde pingo-ruïne) of vindt vanuit de ondergrond toestroming van grondwater naar het ven plaats.

De Strabrechtse Heide en Beuven zijn aangemerkt als Natura 2000 gebied omdat zeven Habitats en één soort van Europese betekenis aanwezig zijn in het gebied. Ook zijn er vier vogelsoorten waarvoor het gebied belangrijk is: Roerdomp, Woudaap, Visarend en Kraanvogel. Drie habitattypen zijn gebonden aan waterrijke milieus met voedselarme tot matig voedselarme wateren.

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Natura 2000 is niet enkel ter bescherming van gebieden (habitat), maar draagt ook bij aan soortenbescherming.

De heidevelden zijn een restant van een historisch landbouwsysteem. Het aanwezige bos werd gekapt. Nederzettingen kwamen tot ontwikkeling op de hogere gronden bij de beken. Tijdens de Romeinse tijd werd er al een hoogstaande landbouw uitgeoefend in deze contreien. Later na het vertrek van de Romeinen groeiden de heidegebieden weer vol met bomen. In de Middeleeuwen ontstond weer een behoefte aan landbouwgronden en werd het bos weer gekapt en ontstond een heide-potstal systeem: de schapen graasden overdag op de hei en produceerden 's nachts de mest in de stal. Dit landbouwsysteem bleef functioneren tot het einde van de 19e eeuw toen de kunstmest zijn intrede deed. Men heeft geprobeerd dit heide-potstalsysteem weer in ere te herstellen door een kudde Kempische heideschapen het gebied te laten begrazen en de bouw van de historische nederzetting De Plaetse. Het is een nabootsing van een Frankische nederzetting van rond 600 na Chr. Het Beuven is het grootste ven van ons land (125 ha). De betekenis van het Beuven voor zeldzame watervegetaties werd goed gedocumenteerd vanaf de dertiger jaren van de vorige eeuw. In de loop van de vorige eeuw verdwenen deze soorten. Tot ongeveer 1980 werd een venbegroeiing aangetroffen met soorten van (matig-)voedselarme, zwak zure milieus zoals waterlobelia, kruipende moerasweegbree, gesteeld glaskroos, oeverkruid, drijvende waterweegbree, moerashertshooi en kleinste egelskop. In de jaren zestig en zeventig verslechterde de situatie door de aanvoer van landbouwwater via de Peelrijt. In die jaren breidde de rietkraag zich steeds verder uit. Een teken dat de voedselarmoede aan het verdwijnen was. Vanaf de schoonmaakperiode in 1985-1986 zijn deze soorten weer teruggekomen. Er is toen een herstelplan uitgevoerd waarbij het water uit de Peelrijt grotendeels buiten het Beuven zou worden gehouden. Al in 1987 werden verschillende soorten uit het verleden weer waargenomen zoals stekelbiesvaren, pilvaren, ondergedoken moerasscherm en vlottende bies. Acht jaren later werd vastgesteld dat het herstel succesvol is geweest. Het watermilieu blijft echter kwetsbaar voor voedselverrijking via zowel de beek als ook via luchtvervuiling. Op de Strabrechtse Heide komt zowel droge als vochtige heide voor. Respectievelijk met struikheide en dopheidevegetaties. Het heidebeheer is gericht op een afwisselend, halfopen heidelandschap. Dit heidelandschap bestaat niet alleen uit een lage heidebegroeiing maar ook uit akkertjes waar de schapenmest kan worden gebruikt, uit opgaande elementen zoals bosjes en uit actief stuifzand. Veel diersoorten reageren op het kleinschalige beheer dat op de heide wordt toegepast. Er wordt geplagd om de klokjesgentiaan te behouden als waardplant voor het Gentiaanblauwtje. Er worden verticale randjes afgestoken om de mierenleeuw te behouden. De Nachtzwaluw is met enkele tientallen broedpaartjes aanwezig dankzij de structuurrijke heide met enige bosopslag. Roerdomp, Woudaap en Tapuit worden vrijwel jaarlijks vastgesteld, Bruine Kiekendief, Porseleinhoen en Paap onregelmatiger. Tijdens de trek overnachten regelmatig honderden kraanvogels in het gebied. 's Winters is de Klapkester een vaste verschijning, net als de Grauwe en Toendrarietganzen die de

landbouwgronden in de omgeving bestrijken. Typisch bij het heidelandschap horend reptiel is de levendbarende hagedis. Ook de hazelworm komt hiervoor, maar in gering aantal. Hij heeft een zeer verborgen leefwijze, maar als wandelaar kan men het geluk hebben, hem zonnend op het pad door de heide aan te treffen. In de poelen en vennen leven aardig wat amfibieënsoorten, waaronder enkele bijzondere zoals de heikikker, een typische soort van heide- en veengebieden en de poelkikker, een soort die vooral in kleinschalig landschap voorkomt. In de ondiepere delen zet de rugstreeppad haar eisnoeren af. Het Beuven en de sloten aan de rand van dit gebied bieden leefruimte voor een aantal vissoorten, als biermpje, zeelt, riviergrondel en paling. Heel algemene soorten zijn de driedoornige- en tiendoornige stekelbaars. De Amerikaanse hondsvij, een exoot die vrij zuur water verdraagt en in veel Brabantse vennen aangetroffen wordt, eet eieren en larven van amfibieën en heeft zo een negatieve invloed op de soortenrijkdom ter plekke.

Voor een uitgebreide gebiedsbeschrijving verwijs ik naar J. Smits, et. al, Staatsbosbeheer 1996: Het Land van Peel en Maas.

Meer informatie van het gebied vindt u [Strabrechtse Heide & Beuven | natura 2000](#).

1.1 Huidige ontwikkelingen

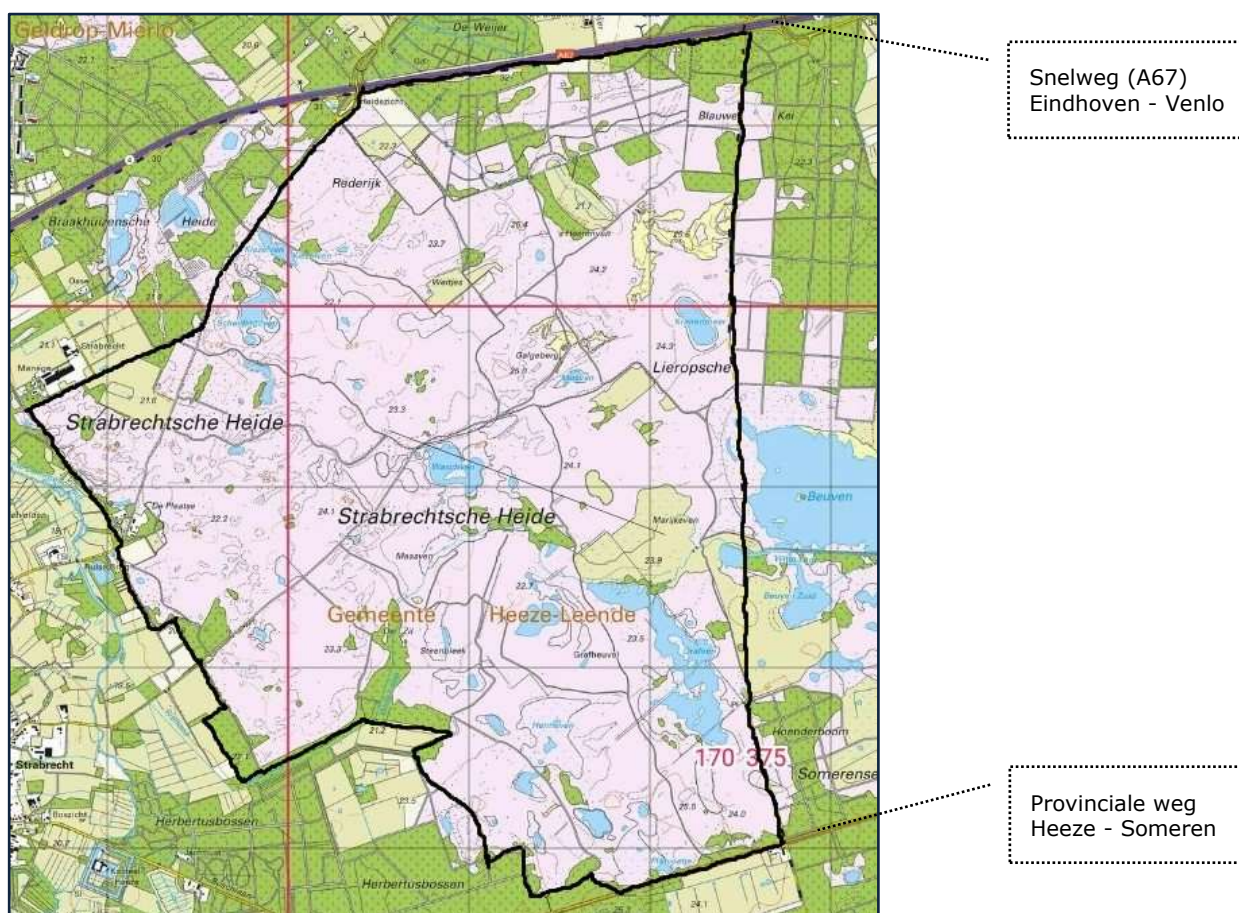
In het najaar van 2013 is er een groot anti-verdrogingsproject aangevangen op en rond de Strabrechtse Heide. Dit GGOR (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime) project is uitgevoerd in opdracht van het Waterschap de Dommel, Staatsbosbeheer en de gemeente Someren. Het is een realisatie ten behoeve van een deel van de Natura 2000 doelen. De project verantwoordelijkheid lag bij het Waterschap de Dommel. Het project is afgerond in 2014. De doorgangen over de Witte Loop zijn deels uitgegraven tot voordes. Op de wandel- en fietsroutes zijn bruggen en duikers neergelegd. Langs de Witte loop is de verrijkte en vervuilde grond afgevoerd. Vanaf de Witte loop is er een nieuwe slenk gegraven om Beuvenwater af te kunnen laten. Dit schone water loopt nu niet meer in de Kleine Dommel maar wordt gebruikt om het Marijkeven natter te houden. Begin 2014 zijn nog een deel van de bestaande solitaire (dennen) bosjes gerooid. De berken zijn grotendeels behouden. Ook is er ongeveer 10% van de bosjes behouden gebleven. Meer informatie over GGOR vindt u hier: [Op weg naar GGOR 2.0](#)

In de winter 2019-2020 is door de Bosgroep Zuid een hernieuwde schoonmaak van het Beuven gedaan.

In de herfst van 2022 is er een herstelproject van het 's Heerenven en omgeving gedaan. Deel van het gebied dat langs als paardenwei in gebruik is geweest is afgegraven en de diepe ontwateringsloot is gedempt.

Al deze veranderingen zullen naar verwachting een verschuiving in (vogel)soorten opleveren. De verwachting is dat na 2 à 3 jaar de (vogel)fauna weer is gestabiliseerd en er meer heide gebonden soorten terugkomen. De verwachting is dat al deze maatregelen weer wat meer water in de vennen zullen brengen en de natte heide meer kwaliteit geeft met alle bij behorende soorten die daarvan profiteren.

1.2 Ligging

De Strabrechtse Heide is gelegen in Oost Noord Brabant tussen in de gemeente Heeze-Leende en grenst aan de gemeenten Geldrop-Mierlo en Someren. Het gebied wordt beheerd door en is deels eigendom van Staatbosbeheer. Aangrenzende gebieden¹ worden beheerd door het Brabants Landschap (Braakhuizense Heide in het noorden en Herbertusbossen in het zuiden) en de gemeente Someren (Beuven en omgeving) in het oosten. Het gebied ligt geheel op het grondgebied van de gemeente Heeze-Leende. Het geïnventariseerde gebied is ingetekend in de bovenstaande kaart. Aan de oostzijde is de grens gelijk aan de gemeentegrens Heeze-Leende en Someren.

Op onderstaande satellietfoto uit 2016 is duidelijk te zien dat het gebied Noordoost veel meer open is dan voorheen. Op deze satellietfoto is ook te zien dat er rond de Witte loop tussen het Waschven en het Henneven veel gekapt is afgelopen jaren. Ook zijn de stuifzanden (lichte vlekken ten noordoosten van het Mosven en Kranenmeer) heel prominent aanwezig. Ook de kapvlaktes bij het Beuven en Starven zijn goed zichtbaar.

¹ Deze gebieden zijn niet meegenomen in de inventarisatie. De inventarisatie bijzondere soorten van het Beuven is als bijlage (zie hoofdstuk 4.2) bijgevoegd.

1.3 Ruim dertig jaar vogelmonitoring

In de winter van 1987-1988 heeft Staatsbosbeheer een groep van enthousiaste vogelaars bijeengebracht om de Strabrechtse Heide op broedvogels te gaan monitoren. De groep vrijwilligers heeft in de loop van de jaren nogal wat wisselingen gekend maar nog steeds gaan er 6 groepen vogelaars in het voorjaar voor dag en dauw (en soms 's avonds/'s-nachts) het gebied in om de waarnemingen te doen en vast te leggen. De deelnemers zijn leden van IVN-afdelingen in de omgeving van het gebied (Heeze-Leende en Mierlo) of particulieren.

Inmiddels is dit 34 jaar en kunnen veranderingen in de soorten goed gezien worden in de tabellen en de grafieken per soort. Voorzichtig kan geconcludeerd worden dat er voor de meeste soorten een achteruitgang kan worden geconstateerd. Slechts enkele soorten tonen een duidelijke vooruitgang. Maar ook kan geconcludeerd worden dat de hoeveelheid water die aanwezig is op de hei erg bepalend is voor de hoeveelheid soorten en de aantallen per soort: Veel water: meer soorten (en aantallen) die van drassige gebieden houden, minder water: toename van de soorten (en aantallen) die van droge gebieden houden!

Ook in de jaren 1967, 1968 en 1969 vonden er vogelinventarisaties plaats. Dit gebeurde door leden van het Werkgroep voor natuurbehoud en milieubeheer Stadsgewest Eindhoven. Deze gegevens zijn gepubliceerd in het Paarsboek Strabrechtse Heide/E9. Dit boek is gepubliceerd in 1972 in het kader van het behoud van de Strabrechtse Heide. Door het gebied was in die tijd het tracé van de nieuwe E9 gepland. De gegevens van deze inventarisatie (gemiddelden over de drie jaren) zijn opgenomen in dit rapport.

1.4 Een woord van dank

Een woord van dank gaat in de eerste plaats uit naar de waarnemers die vele uren van hun vrije tijd in hun hobby vogels kijken besteden. Een opsomming van de waarnemers is te vinden in paragraaf 2.2. Daarbij dient vermeld te worden dat deze personen regelmatig vergezeld worden door anderen die in staat worden gesteld zich het inventariseren eigen te maken. Uiteraard ook voor hen een woord van dank.

Daarnaast wil ik Staatsbosbeheer, en dan vooral boswachters ecologie Geoffrey de Rooij, Rick Verrijt² en Bjorn Alards, bedanken voor de mogelijkheid die zij ons tellers bieden om het gebied te inventariseren. De tellers zijn namelijk daardoor ook in staat om op plekken te komen die normaal gesproken niet voor het publiek toegankelijk zijn.

Een woord van dank gaat ook naar Het Brabants Landschap en de familie van Alphen die deel eigenaar zijn van het gebied.

Ook wil ik het [Sovon Vogelonderzoek Nederland](#)³ bedanken. Door het digitale autoclustering systeem is het verwerken van gegevens de laatste jaren aanzienlijk eenvoudiger geworden.

Sinds een aantal jaren worden door een aantal regionale vogelaars waarnemingen in Oost-Brabant verzameld op de internetsite van Vogels in de Kempen ([Vogel in de Kempen - Waarnemingen](#)). Een aantal bijzondere waarnemingen gedaan in het inventarisatiegebied zijn opgenomen in de bijlagen.

Al jaren is er een telpost, ([Trektelpost Strabrechtse Heide](#)) op de oostrand van het gebied, tegen het Beuven-Zuid aan. Bijzondere waarnemingen die hier gedaan worden staan vermeld in de tabellen achter in het rapport.

In het verleden vond er jaarlijks een uitgebreide inventarisatie van het Beuven en omgeving jaarlijks plaats door leden van de Vogelwerkgroep de Peel. Helaas is er de laatste jaren gebrek aan inventariseerders en worden enkel de bijzondere soorten geïnventariseerd. Omdat het gebied aangrenzend is en de gebieden tezamen een groot natuurgebied zijn is dit verslag opgenomen in de bijlage.

1.5 Gebruikte methode

De lijst met geïnventariseerde soorten komt overeen met het [Handleiding Sovon broedvogelonderzoek – BMP & kolonievogels](#) (2016) aangevuld met enkele soorten. Tot en met 2005 werd de Veldleeuwrik enkel in een van de deelgebieden (Noord) geteld. Vanaf 2006 is deze soort in het gehele gebied geteld. De tellers voeren hun telgegevens/waarnemingen in de database van Sovon in met behulp van de app Avimap in het veld en/of gebruiken daarbij het invoerportaal op de site [Sovon Avimap](#)⁴. De waarnemingen worden door deze applicatie geautoclusterd en door de hoofdteller gecontroleerd en in het rapport verwerkt. De soortenkaartjes worden door Avimap van Sovon gemaakt.

Tekening Gert-Jan Bos (bron Sovon)

1.6 Het weer in voorjaar en zomer 2022

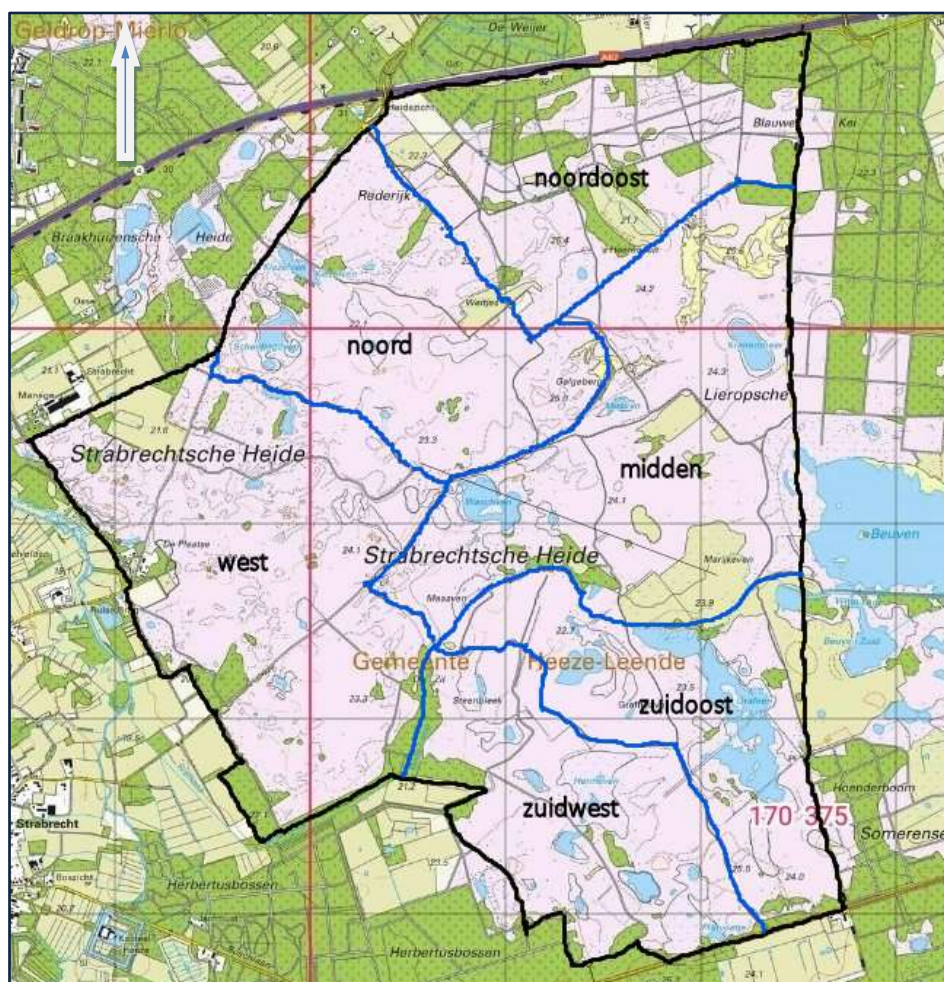
Januari: zacht.
 Februari: zacht met veel neerslag en weinig zonuren.
 Maart: warm en extreem zonnig en droog.
 April: begon koud maar tweede helft verliep zeer zonnig.
 Mei: begon met veel zon en droogte. Einde van de maand was fris.
 Juni: was zeer warm, zeer zonnig en droog.
 Juli: zeer warm, erg droog en ook zeer zonnig
 Augustus: zeer warm, erg droog en ook zeer zonnig

² Rick Verrijt heeft in 2022 zijn werkzaamheden overgedragen aan Geoffrey de Rooij

³ Sovon Vogelonderzoek Nederland organiseert landelijke vogeltellingen voor natuurbeheer, beleid en onderzoek

⁴ Om deze te openen heb je rechten nodig

2 Gebiedsindeling

De gebieden zijn opgemeten en t.b.v. de automatische clustering zijn de volgende percentages aan de deelgebieden toegekend:

Deelgebied	Percentage
West	24%
Noord	15%
Noordoost	15%
Midden	21%
Zuidoost	12%
Zuidwest	13%

2.1 Inventarisatiedata 2022

Noord	Noordoost	Midden	Zuidoost	Zuidwest	West
15 maart	19 maart	31 maart	6 maart	14 maart	12 februari
24 maart	3 april	12 april	21 maart	24 maart	19 februari
19 april	16 april	20 april	30 maart	11 april	24 februari
2 mei	30 april	28 april	11 april	21 april	8 maart
21 mei	14 mei	15 mei	18 april	5 mei	14 maart
2 juni	26 mei	8 juni	26 april	17 mei	22 maart
9 juni	9 juni	14 juni	8 mei	4 juli	29 maart
29 juni	11 juni	22 juni	22 mei		5 april
13 juli	24 juni	12 juli	4 juni		11 april
16 juli	29 juni		15 juni		19 april
	5 juli		4 juli		26 april
	14 juli				3 mei
					8 mei
					17 mei
					24 mei
					31 mei
					7 juni
					21 juni
					28 juni
					29 juni
					14 juli

In totaal hebben er in de periode van 27 februari tot 22 juli 74 (deel)bezoeken plaats gevonden. Alle deelgebieden zijn ook 's-avonds bezocht. Het gebied is een maal bezocht tussen 00:00 en 05:00 uur.

De avondbezoeken zijn vetgedrukt. Tijdens de bezoeken wordt soms gebruik gemaakt van bandopnames om de territoria van de Bosuil en Nachtzwaluw in kaart te brengen.

De inventarisatiedata staan voor de waarnemers van de deelgebieden volgens paragraaf 2.2.

2.2 Lijst van waarnemers

Gebied	Waarnemers
Noord	Harry Dumoulin;
Noordoost	Mart Vorstenbosch, Theo van den Broek en Jan Rademakers;
Midden	Andre de Koning;
Zuidoost	Lucia en Rob Hogervorst;
Zuidwest	Mart de Louwere, Herman Princen;
West	Rien Swinkels, Jan van de Laar, Wim Middel, Ineke Thijs;
Aanvullende waarnemingen	Geert Engels

3 Resultaten Strabrechtse Heide

3.1 Totale territoria

3.1.1 Jaren na 2001.

Soort	afkorting	IOC	06	07	08	09	10	11	12 ⁵	13	14	15	16	17	18	19	20 ⁶	21	22
Grote Canadese Gans	CGa	190	7	12	11	8	10	7	2	3	3	4	9	16	16	1	2	3	2
Brandgans	BGa	230						1					1						
Grauwe Gans	Gga	420	3	4	2	3	4	3	4	5	4	5	16	38	20	19	11	13	12
Nijlgans	NGa	790	2	1	1	2	2	1	1	1	2	2	5	4	1				
Bergeend	BE	850		1										1	1				
Zomertaling	ZT	990	1	3		1													
Slobeend	SE	1050	2	2	3	1	2	6	1		2	1		1					
Krakeend	KrE	1060	3	6	6	2	3	6	1				3	1					
Wintertaling	WT	1210	3	2	4	4	2	4				2	11	4	1				
Tafeleend	TE	1310	2	2	3		1	2					1	1					
Kuifeend	KE	1350		2		2		2		2	1		2	1					
Kwartel	Kw	1760	1		5	3	4	1	5	2	4	9	3	1		8	3	3	6
Dodaars	DD	2140	4	11	8	4	3	6	2	5	5	2	12	13	6	1	5	4	4
Geoorde Fuut	GFu	2200		3	1		1												
Roerdamp	RD	2470																	
Havik	Ha	2670	1	1	2	1	2	3	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Wespendief	WD	3010															1		
Sperwer	Sp	3170	1	2	1	1	1	1										1	
Bruine Kiekendief	BrK	3190																	
Buizerd	Bui	3390	2	4	3	4	4	2	3	3	4	4	7	6	4	3	5	6	4
Waterral	WR	3450	3	3	5	1	1			1			5	3		1			
Porseleinhoen	PH	3500	1	1	1								1						
Kleine Plevier	KPl	3970	1	1	1	1	1					6	4	6	1		1	1	1
Wulp	Wu	4160	15	11	6	10	8	4	1	1	2	1	4						
Houtsnip	Hs	4580	1	2	2	1	1	4	1	2		1			1		1		1
Watersnip	WS	4610	2	6	1	1	4	2				2	9		1		2	1	3
Kokmeeuw	KoM	4980	6				15	150	1			1							
Zomertortel	ZoT	5760		1	1														
Kerkuil	KU	5790			1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1		1	1	1
Koekoek	KK	5960											2	1	2	8	8	5	7
Steenuil	SU	6100	1																
Ransuil	RU	6130	4	4	4	1	5	3	4	3	3	2	2			1	2	2	
Nachtzwaluw	NZ	6230	27	31	26	26	29	30	32	40	30	36	34	39	36	31	36	35	49
IJsvogel	IJS	6410																	
Draaihals	DH	6500													1		2	3	
Middelste Bonte Specht	MBS	6520																	1
Kleine Bonte Specht	KBS	6540	4	4	9	6	9	6	7	8	8	14	9	5	8	6	4	6	2
Zwarte Specht	ZS	6580	5	7	3	3	2	4	2	5	3	5	7	3	5	3	2	5	5
Groene Specht	GS	6590	7	4	4	3	3	3	1	4	2	7	5	4	5	5	1	4	4
Torenvalk	TV	6650	5	4	3	3	2	3	1	3	1	1	2	1		4	2	3	3
Boomvalk	BV	6750	6	5	2	3	2	2						3		1			
Grauwe klauwier	GKI	7140													1	1	1	2	3
Wielewaal	Wie	7320	2	1	2		4	5	2	4	3	5	5	2		3	4	2	3
Bosuil	BU	7610	4	4	4	2	2	2	1	2	2	4	3	1		1	2		1
Boommeeuw	BL	7700	28	25	20	26	31	41	31	36	22	22	40	14	23	44	23	35	53
Veldleeuwerik Noord	VL	7720	17	13	10	10	17	14	12	10	17	15	15	10	12	14	18	11	10
Veldleeuwerik ⁷	VL	7720	73	54	43	47	65	51	55	59	83	89	135	75	74	88	96	124	116
Fluiter	FI	8010	1	10	2	3	7	1	4	1		7		4		1	2		
Spotvogel	SV	8360									1	1	2	1	1	1			2
Sprinkhaanzanger	SZ	8390	27	33	24	30	21	19	10	26	14	21	24	5	1	4	1	3	3
Braamsluiper	BS	8530				2		1				1							
Grasmus	GM	8630								3	16	11	39	18	11	17	3	9	18
Vuurgoudhaan	VGH	8760							1						1				
Grote Lijster	GL	9150								2	6	7	12	5	2	6	6	4	4
Grauwe Vliegenvanger	GVI	9190								2	1	2			2		1		1
Blauwborst	BB	9210	12	9	9	9	7	6	7	2	3	8	10	4	4	1	1	3	6
Bonte Vliegenvanger	BVI	9290		3	3	4	5	6	1	1	8	2	4	1	1	5	4	1	1
Gekraagde Roodstaart	GR	9360	53	51	38	40	37	51	20	28	29	40	69	49	52	62	34	37	63
Paapje	Paap	9360	2		1				1										
Roodborsttapuit	RTa	9400	83	95	100	114	99	106	92	83	125	132	152	86	97	113	100	82	109
Tapuit	Ta	9440	2	2	1			3		1		1				1	1	1	
Gele Kwikstaart	GK	9780										1							
Keep	KEEP	10050	1		1														
Appelvink	AV	10060										1							
Goudvink	GV	10090											3	1			1	1	
Kneu	Kn	10210		2	10	16	28	38	24	17	27	27	35	19	18	22	15	24	13
Kruisbek	KB	10290																	
Putter	Pu	10310							1			2	2	2		3	4	4	2
Geelgors	GG	10410	26	32	36	29	34	37	42	32	38	37	44	19	17	30	11	28	33
Rietgors	RG	10590	24	22	20	22	16	22	6	9	7	3	16	9	8	5	6	3	5
Totaal aantal soorten			42	43	44	39	40	41	35	35	33	42	44	41	35	34	41	35	35

⁵ In 2012 is het deelgebied Zuidwest niet onderzocht

⁶ In 2020 is het gebied minder onderzocht i.v.m. Covid-19

⁷ De veldleeuwerik is vanaf 2006 weer in alle deelgebieden geteld

3.1.2 Jaren tot 2001

Soort	afkorting	IOC	67. ⁸	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01. ⁹	02	03	04	05
Grote Canadese Gans	CGa	190														1		4	4	4	4
Brandgans	BGa	230																			
Grauwe Gans	Gga	420																1	5	4	3
Nijlgans	NGa	790								1					1	1		3	1	2	2
Bergeend	BE	850													1	1		1			1
Zomertaling	ZT	990	17		4				1	2	3					3		2	1	3	1
Slobeend	SE	1050		10					2	10	27				19	8		3	7	6	4
Krakeend	KrE	1060								1					2	2	2	1	2	2	5
Wintertaling	WT	1210	36	18	26	2	2		2	8	26		2		10	4		7	4	7	7
Tafeleend	TE	1310	8	2	3				1	2	8				7	3		5	4	3	3
Kuifeend	KE	1350	1																		
Kwartel	Kw	1760		6	5	1		4	3	2	1	4	3	10	1	1		3	2	5	6
Dodaars	DD	2140	6	5	6	2	2	1	2	3	9		1	1	7	1	4	9	7	8	7
Geoorde Fuut	GFu	2200								5	12				7	8		1	2		1
Roerdamp	RD	2470	3	2	2						1				1	2		3	1	1	
Havik	Ha	2670		1	1	1	1	2	3	2	4	2	2	3	3	1	1	2	2	3	2
Wespendief	WD	3010						1			1	1	1		2	2		1			
Sperwer	Sp	3170							1	1	1		2		1	1	1	1	2	4	1
Bruine Kiekendief	BrK	3190	2																	1	
Buizerd	Bui	3390		2		1	4	2	5	5	6	6	6	8	8	4	2	3	4	4	3
Waterral	WR	3450	25	4	9	2			3	3	4			2	1	8		6	5	3	6
Porseleinhoen	PH	3500								1				1	7	1		1	1		
Kleine Plevier	KPI	3970		3	1	1						1	3			1			2	3	2
Wulp	Wu	4160	80	24	15	18	23	20	23	27	26	16	8	7	9	11	5	13	9	11	14
Houtsnip	Hs	4580																			1
Watersnip	WS	4610	8	1	3	2	1								2					3	2
Kokmeeuw	KoM	4980		8						21	29								3	2	93
Zomertortel	ZoT	5760																			
Kerkuil	KU	5790					1									1		1		1	1
Koekoek	KK	5960																			
Steenuil	SU	6100							1					1		1					
Ransuil	RU	6130		6	10	15	3		7	3	7	5	2	4	2	4		1	1	4	4
Nachtzwaluw	NZ	6230	10	2	4	4	5	4	4	3	3	4	5	7	6	14	8	12	15	22	22
IJsvogel	IJS	6410																		1	
Draaihals	DH	6500											1				1				
Kleine Bonte Specht	KBS	6540								1	1	2	2	2	2	3		1	5	2	6
Zwarte Specht	ZS	6580	1			4	3	1	5	5	7	7	7	6	10	7	2	5	4	6	6
Groene Specht	GS	6590	15		1	2		2	4	2	4	5	9	7	10	6	2	8	8	8	4
Torenvalk	TV	6650		3	3	2	8	7	5	8	7	5	8	5	5	5	1	3	4	3	2
Boomvalk	BV	6750	1	2	4	4	5	3	6	5	8	5	3	6	5	4	3	4	4	6	6
Grauwe klauwier	GKI	7140																			
Wielewaal	Wie	7320	2		1	1			2		3	2	1	7	2	6		4	5	3	5
Bosuil	BU	7610				3	2		1	1	1	4	1		4	4	5	4	3	3	2
Boomleeuwerik	BL	7700	10	20	15	17	18	29	34	48	51	44	38	41	51	29	5	34	30	37	25
Veldleeuwerik Noord	VL	7720		24					34	34	34	25	32	23	16		23	18	13	11	15
Veldleeuwerik.10	VL	7720	30																		
Fluiter	FI	8010		4	4	8	4	2	7	6	6	7	1		8	6	2	5	6	5	7
Spotvogel	SV	8360																			
Sprinkhaanzanger	SZ	8390	8	4	2	4	1			1	5				3	5	3	9	7	19	23
Braamsluiper	BS	8530																			
Grasmus	GM	8630																			
Vuurgoudhaan	VGH	8760																			1
Grote Lijster	GL	9150																			
Grauwe Vliegenvanger	GVI	9190																			
Blauwborst	BB	9210	24	14	10	9	4	13	8	7	10	6	11	8	8	8	4	10	6	12	11
Bonte Vliegenvanger	BVI	9290																			
Gekraagde Roodstaart	GR	9360	13	15				23	27	28	53	38	49	57	48	47	15	45	39	42	42
Paapje	Paap	9360										1						1		1	2
Roodborsttapuit	RTa	9400	10	39	51	49	50	47	46	45	50	58	55	59	57	55	14	85	84	10	91
Tapuit	Ta	9440	10	9	2	2		1			1	3	1	1	2	2	3	4	2	2	4
Gele Kwikstaart	GK	9780																			
Keep	KEEP	10050																			
Appelvink	AV	10060																			
Goudvink	GV	10090																			
Kneu	Kn	10210	6																		
Kruisbek	KB	10290												6		4			2		1
Putter	Pu	10310																			
Geelgors	GG	10410	43	12	17	20	17	19	28	28	29	32	32	33	33	31	7	28	20	29	24
Rietgors	RG	10590	10	33										8	15	14	1	20	30	32	20
Aantal soorten			26	27	24	24	18	19	27	32	33	24	26	25	38	42	23	41	40	41	44

⁸ Het betreft hier gemiddelden over de jaren 1967, 1968 en 1969. (Bron Paarsboek Strabrechtse Heide/E9)

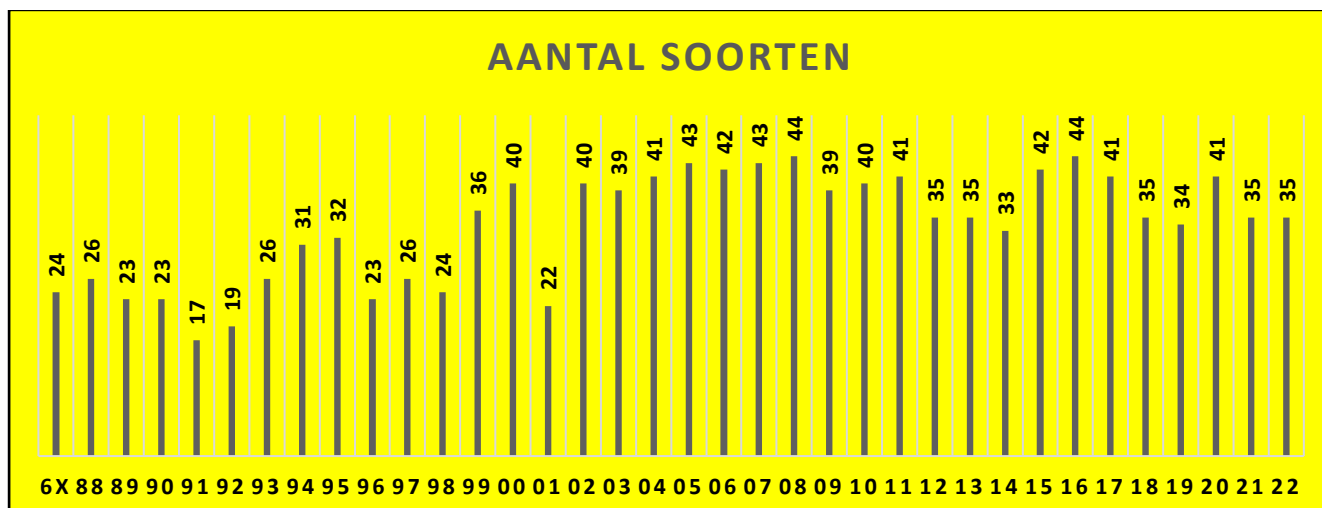
⁹ In 2001 is het gebied nauwelijks onderzocht omdat het niet toegankelijk was i.v.m. de veeziekte BSA

¹⁰ De veldleeuwerik is vanaf 2006 weer in alle deelgebieden geteld

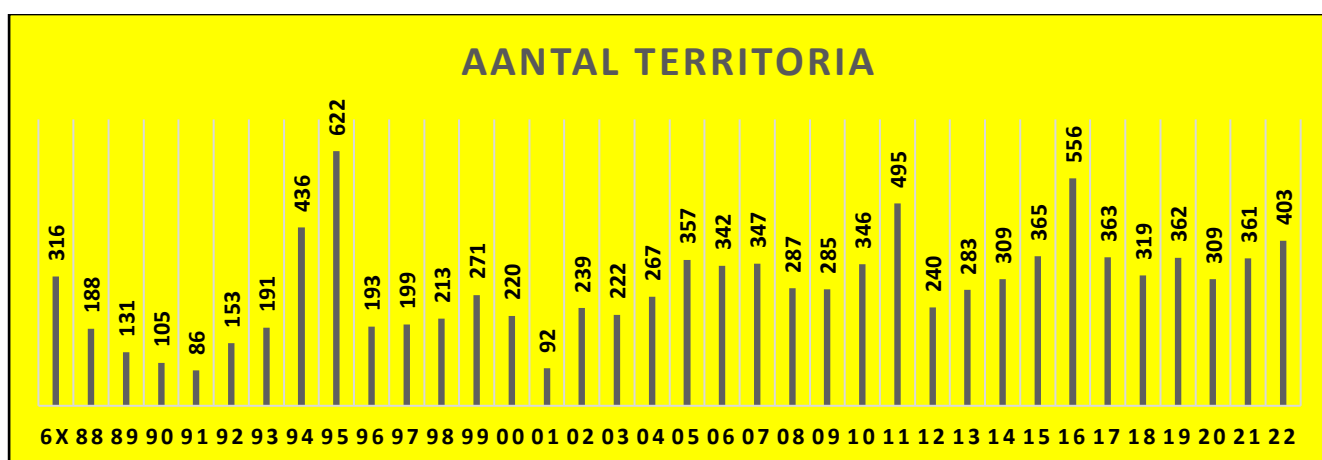
3.2 Verloop aantallen

Hieronder een grafiek met het verloop van het aantal soorten over de jaren.

(6X Staat voor het gemiddelde van de jaren 1967, 1968 en 1969.)

En een grafiek met het aantal territoria door de jaren heen.

3.3 Opvallende zaken in 2022

Het gaat goed met de **Grauwe Klauwier** in Oost-Brabant. Dit jaar waren er drie territoria van de Grauwe Klauwier. Twee territoria zijn midden op de hei. In Oost-Brabant worden de territoria van de Grauwe klauwier geïnventariseerd. De soort neemt duidelijk toe. In de directe omgeving van de Strabrechtse heide zijn in 2022 minimaal nog 12 territoria geteld. Op diverse plaatsen zijn ook uitgevlogen jongen waargenomen.

Voor het eerst is er een territorium vastgesteld van de **Middelste Bonte Specht** (foto voorpagina).

Gedurende de herfst werden er regelmatig **Slechtvalken** waargenomen. Bij het Beuven waren ze bijna dagelijks te zien. In de omgeving zijn een drietal bekende nest-locaties (Geldrop, Mierlo en Asten).

In de maand juni tot medio augustus verbleven er 3 **Slangenarenden** op de Heide.

3.4 Soortbeschrijvingen

De kaartjes geven de waarschijnlijke en zekere broedgevallen of territoria weer van de soort. Er wordt niet specifiek naar nesten gezocht¹¹. In de grafieken corresponderen de vierkantjes met de aantallen per jaar. In een aantal grafieken staan geen gegevens over 2001. Er heeft toen slechts een gedeeltelijke inventarisatie plaatsgevonden omdat het gebied gedurende lange tijd in het voorjaar afgesloten is geweest als gevolg van de koeienziekte BSA.

Bij de soorten die in principe elk jaar in het gebied broeden is een trendlijn in de grafiek aangebracht. Hierdoor is te zien of de soort in aantal toe- of afneemt of gelijk blijft.

Bij elke soort heb ik de landelijk informatie over de "Beschrijving voorkomen – Broedtijd" van de site [Sovon Soortenoverzicht](#) opgenomen.

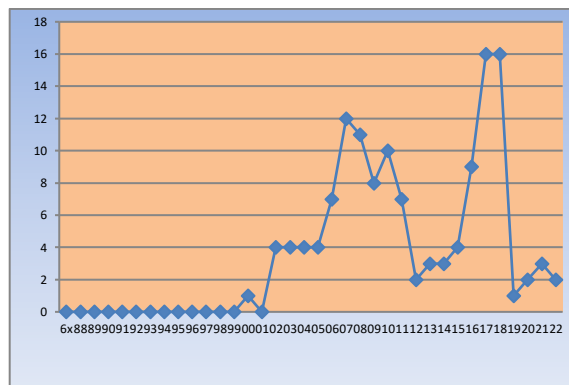
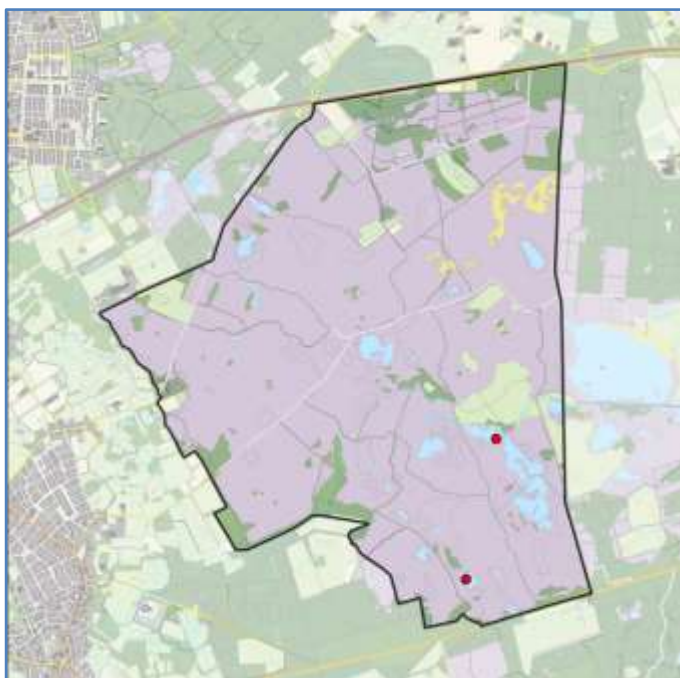
3.4.1 Roofvogelvervolg

Roofvogels worden helaas in Nederland en ook Oost-Brabant nog regelmatig vervolgd.

Gegevens over Roofvogel broedlocaties dienen daarom met zorg te worden behandeld om te voorkomen dat zij in verkeerde handen vallen.

Ik verzoek aan de lezers van dit rapport om deze gegevens niet zonder voorafgaande afstemming met de boswachters ecologie van Staatsbosbeheer: Geoffrey de Rooij of Bjorn Alards of met mij Geert Engels), verder te verspreiden!

3.4.2 Grote Canadese gans, 2 territoria

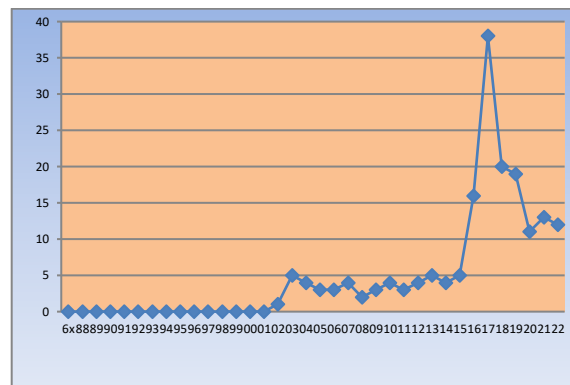
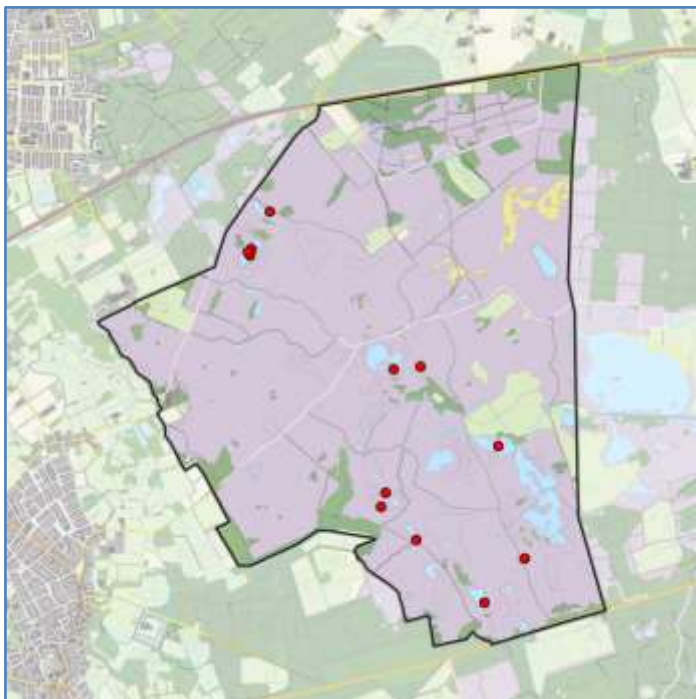

In Nederland is al jaren een flinke toename van het aantal Grote Canadese ganzen. Op de Strabrecht is hiervan geen sprake meer.

Sovon De broedpopulatie bestaat uit nazaten van losgelaten of ontsnapte vogels. De eerste broedgevallen, vanaf 1974, mislukten veelal door afschot en verstoring. Dit hield de stormachtige kolonisatie van Nederland echter niet tegen. Deze vond in eerste instantie plaats vanuit verspreidingskernen zoals in Noord- en Zuid-Holland en het westen en midden van Noord-Brabant. Nog steeds zijn deze provincies goed voor minstens de helft van de broedpopulatie. Deze omvatte rond 2000 al 1200 paren en groeide daarna sterk door. Door het optreden van ondersoorten, hybriden en nakomelingen van mengparen (bijvoorbeeld met Brandgans of Grauwe Gans) vertoont een deel van de Grote Canadese Ganzen 'onzuivere' kenmerken.

¹¹ De richtlijnen die hiervoor gebruikt worden zijn die uit de [Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek](#).

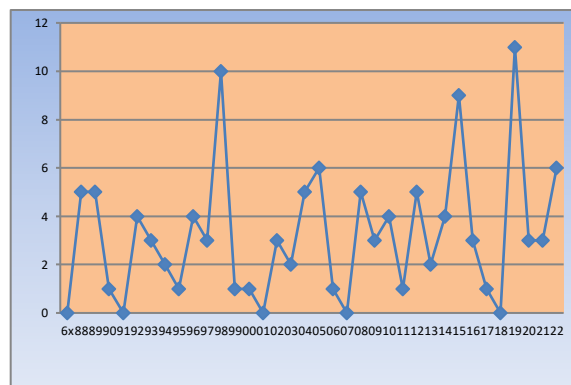
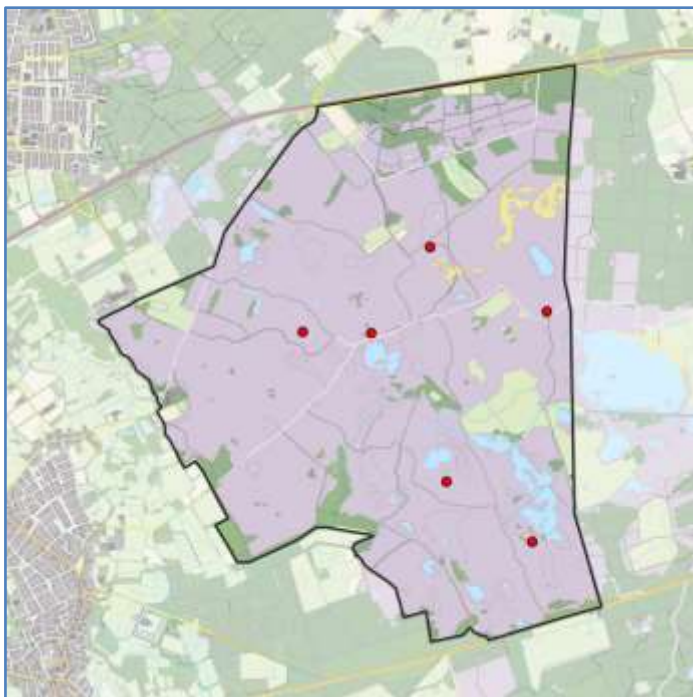
3.4.3 Grauwe Gans, 12 territoria

De grote aantallen territoria van enkele jaren geleden (35 in 2017) zijn er niet meer.

Sovon In de eerste helft van de twintigste eeuw verdween de Grauwe Gans nagenoeg als broedvogel door ontginning van moerassen en bejaging. Uitzetpogingen leidden rond 1970 tot broedpopulaties in Friesland en het Deltagebied, gevolgd door een spontane vestiging in Flevoland. Daarna begon een periode van stormachtige uitbreiding, waarbij alleen de droge en bosrijke streken van Nederland werden overgeslagen. De aantallen broedparen namen toe van hooguit 150 in 1977 naar bijna 9000 in het jaar 2000 en een veelvoud nadien.

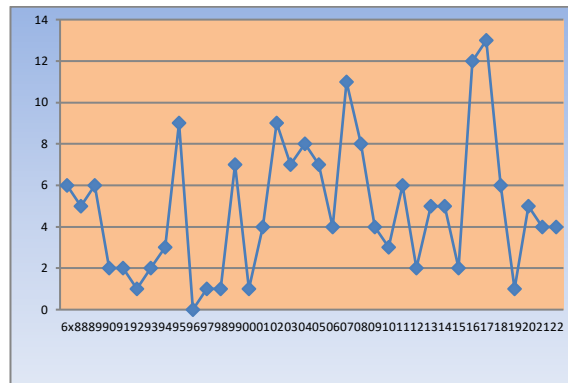
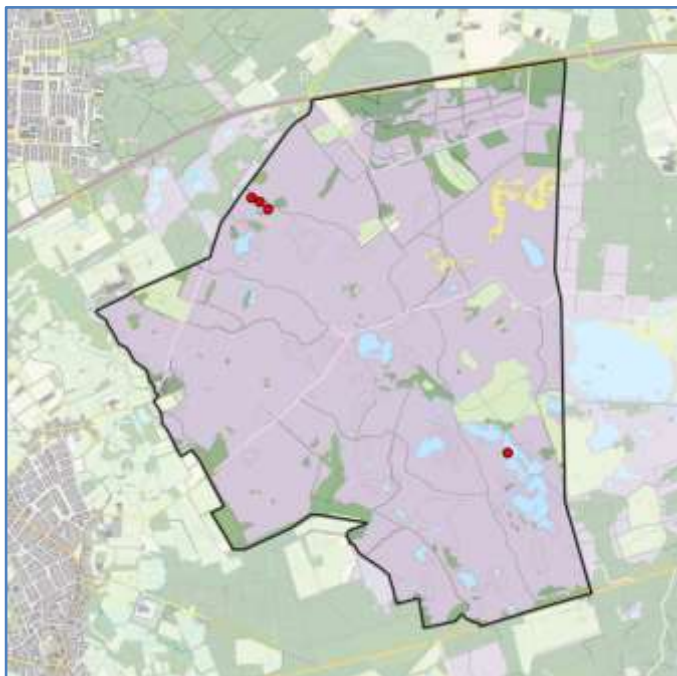
3.4.4 Kwartel, 6 territoria

Het aantal territoria van de Kwartel fluctueert op de Strabrecht met de jaren.

Sovon Hoewel Kwartels vooral op de zandgronden van Oost-Nederland voorkomen, kan deze soort regionaal ook op kleigronden in het westen soms talrijk zijn, zoals in de Wieringermeer, Flevoland en Zeeuws-Vlaanderen. De voorkeur gaat uit naar grootschalige open gebieden met een hoog aandeel akkerland, braakliggende gronden of hooiland. Kwartels roepen alleen in de (ochtend)schemering volop en zijn dan ook lastig te inventariseren. Desondanks is wel duidelijk dat de aantallen van jaar op jaar sterk kunnen verschillen. In zulke 'kwartel jaren', die sinds jaar en dag bekend zijn, kunnen de aantallen tienmaal zo hoog zijn als in het voorgaande of volgende jaar. Voorbeelden van topjaren zijn 1989, 1997, 2008 en 2011. In vergelijking met de Patrijs, die deels in dezelfde gebieden leeft, doet de Kwartel het relatief goed. Verspreiding en aantallen bleven in de afgelopen tientallen jaren op peil of namen zelfs toe, terwijl de Patrijs een kwijnend bestaan leidt. Het is echter onduidelijk in hoeverre de bij ons opduikende Kwartels daadwerkelijk en met succes tot broeden komen.

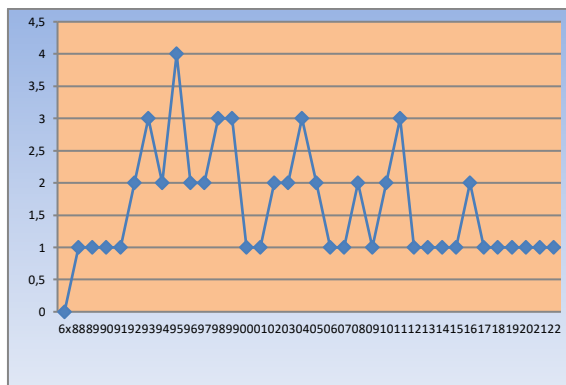
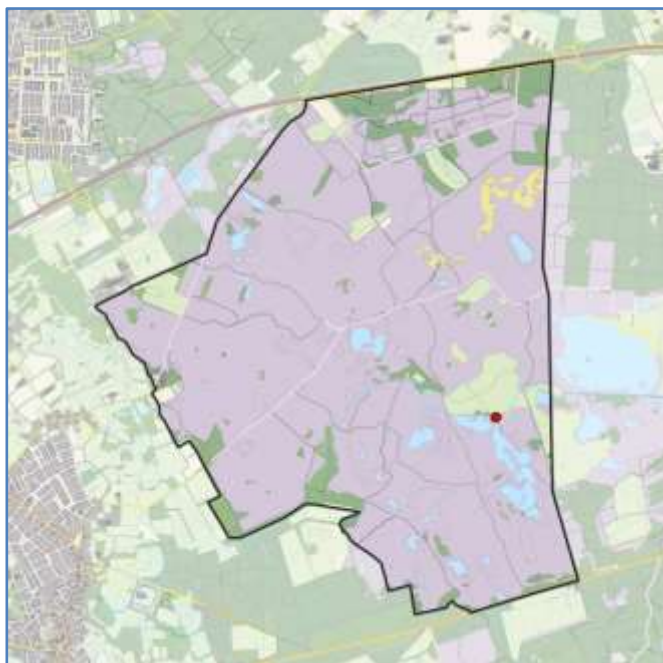
3.4.5 Dodaars, 4 territoria

Het aantal territoria van de Dodaars verschilt per jaar. Dit is afhankelijk van de hoeveelheid water in de vennen. 4 territoria is gemiddeld over de jaren. Het Blank- of Kiezelveen houdt het hele jaar water door kwel en dat levert elk jaar meerdere territoria.

Sovon Dodaarzen broeden in het hele land op zoetwaterplassen met veel oeverbegroeiing, tot op kleine vijvers en vennetjes. De landelijke aantallen verschillen soms opmerkelijk van jaar tot jaar. De pieken vallen vaak samen met een reeks van zachte winters in combinatie met neerslagrijke voorjaren. Omgekeerd kelderen de aantallen na strenge winters zoals midden jaren tachtig en negentig, en zijn sommige broedplaatsen ongeschikt in droge voorjaren. De verspreiding in de lage delen van het land kromp in het laatste kwart van de twintigste eeuw door het verdwijnen uit zwaar bemaalde, intensief geschoonde of vervuilde sloten in polderland. De vestiging in nieuwe natte natuur en een toename in natuurgebieden op de zandgronden, door maatregelen om de waterstand hoog te houden, compenseert dit verlies ten dele.

3.4.6 Havik, 1 territorium

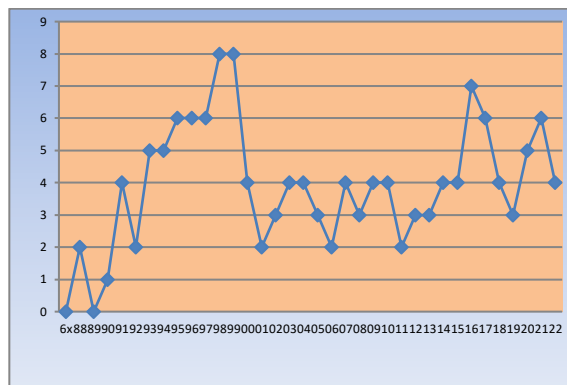
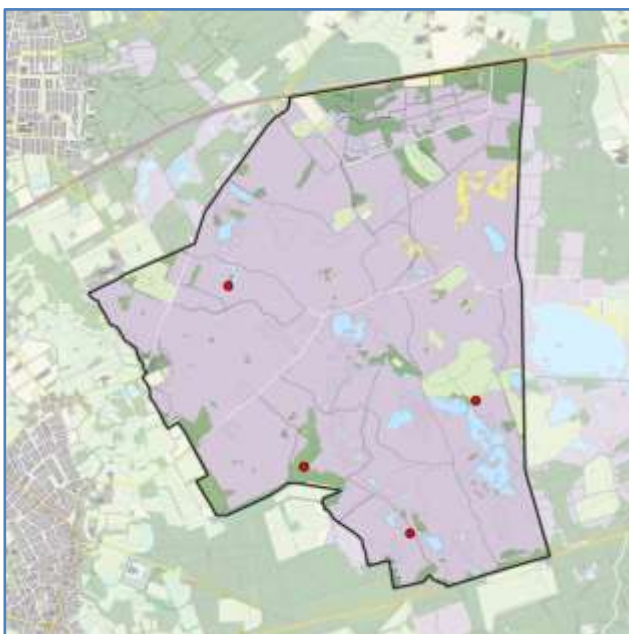

De Havik is al jaren aanwezig in dezelfde omgeving. Ook dit jaar werden de vogels door meerdere tellers diverse malen gezien.

Sovon Haviken broeden in alle bosrijke streken en niet zelden ook in kleinere, geïsoleerde bosjes in boerenland, soms zelfs in grote stadsparken. Rond 1970 was de soort een zeldzame broedvogel, met hooguit 100 broedparen uitsluitend op de hoge zandgronden. De stand was toen op een dieptepunt, vooral een gevolg van pesticidengebruik in de landbouw (indirecte vergiftiging via voedsel). Het verbod op de schadelijke bestrijdingsmiddelen werd gevolgd door populatieherstel, dat ook werd bevorderd door toegenomen ouderdom van het Nederlandse bos en een afgenomen vervolging. Sinds ongeveer 1995 nemen aantallen en verspreiding in West- en Noord-Nederland nog toe. Op de hoge zandgronden, daarentegen, nemen ze af. Haviken kampen daar al jarenlang met slechte broedresultaten, mogelijk als gevolg van voedselproblemen en lokaal ook opnieuw opgelaaide vervolging.

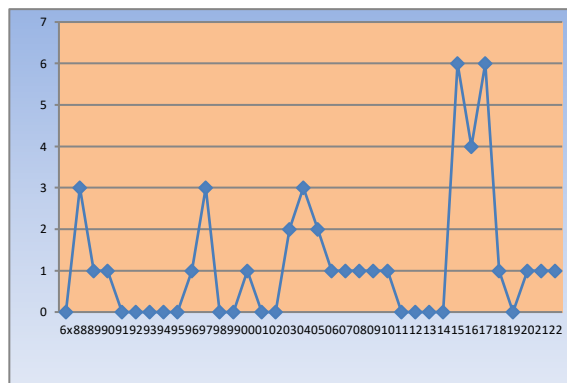
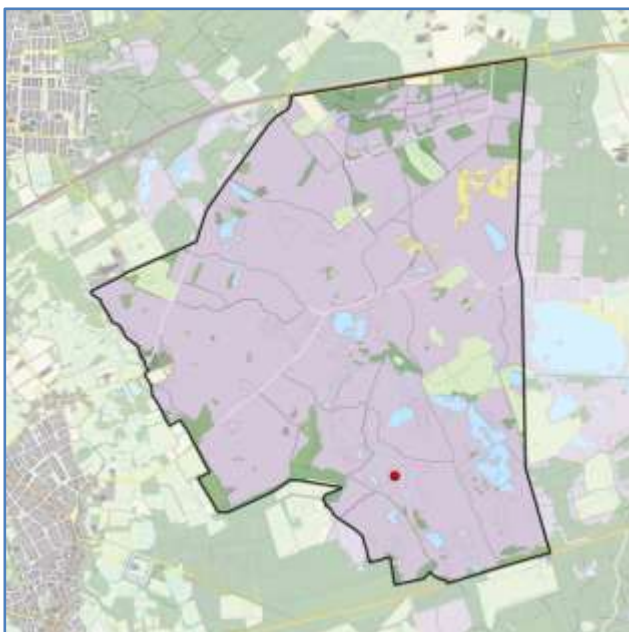
3.4.7 Buizerd, 4 territoria

Elk jaar zijn er meerdere territoria van de Buizerd in het gebied. 4 is zo'n beetje gelijk aan het gemiddelde van de laatste jaren.

Sovon De Buizerd is momenteel de talrijkste broedende roofvogel in ons land. Oorspronkelijk gebonden aan grote bossen op de zandgronden, broedt hij tegenwoordig door het hele land, ook in kleine bosjes, soms zelfs in solitaire bomen in open land. Overigens slaat een groot deel van de Buizerds in voedselarme jaren het broedseizoen over. De landelijke aantallen waren rond 1970 met slechts enkele honderden paren op een dieptepunt. Dit was het gevolg van onbedoelde vergiftiging met in de landbouw gebruikte pesticiden. Na het verbod op deze middelen herstelde de stand en kon uitgroeien tot niet eerder bekende niveaus. Het ouder wordende Nederlandse bos, in combinatie met verminderde vervolging, bood plaats aan meer Buizerds dan in het verleden. Bovendien ging de soort broeden in de lage delen van het land en de Waddeneilanden, gebieden waar hij eerst ontbrak. Sinds de eeuwwisseling zijn de aantallen op de hoge gronden stabiel en neemt de Buizerd alleen nog in het westen en noorden van het land toe.

3.4.8 Kleine Plevier, 1 territorium

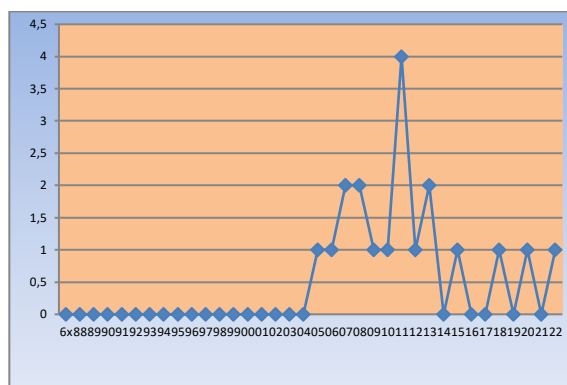
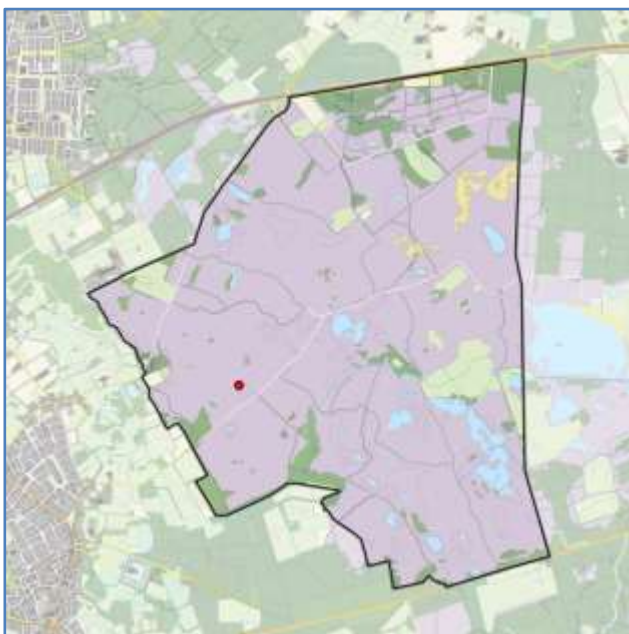
In Omdat het niveau van het water in de vennen in het voorjaar nogal varieert heeft dat zijn weerslag op de Kleine Plevier. Een territorium is gelijk aan het langjarig gemiddelde. In het gebied broedt de Kleine plevier zich op aan de randen van de natte vennen. In de directe omgeving van het telgebied waren nog enkele territoria in het Strabrechts Broek.

Sovon Kleine Plevieren nestelen op schaars begroeide grond, vaak in de omgeving van enig ondiep zoet water. Het broedbiotoop varieert van recente natuurontwikkeling en geplagde heide tot afgravingen, bouwterreinen en rivierstranden. Veel van zulke terreinen zijn maar korte tijd geschikt voor broeden. Daardoor kunnen verspreiding en aantallen op lokale schaal jaarlijks opmerkelijk verschillen. In de eerste helft van de twintigste eeuw was de Kleine Plevier een zeldzame broedvogel. De toename daarna is in de hand gewerkt door het beschikbaar komen van nieuw broedbiotoop in het Deltagebied, maar bijvoorbeeld ook door grote

bouwprojecten. Landelijk gezien nemen de aantallen nog steeds wat toe, met flinke jaarlijkse schommelingen.

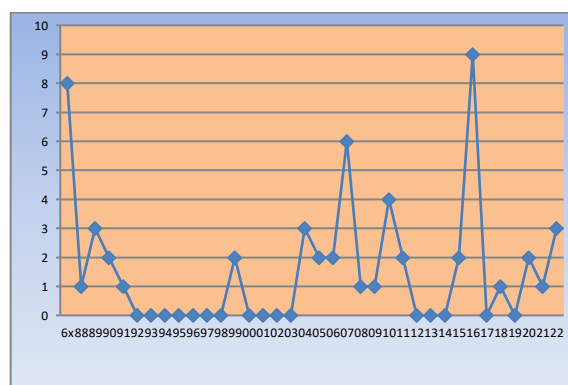
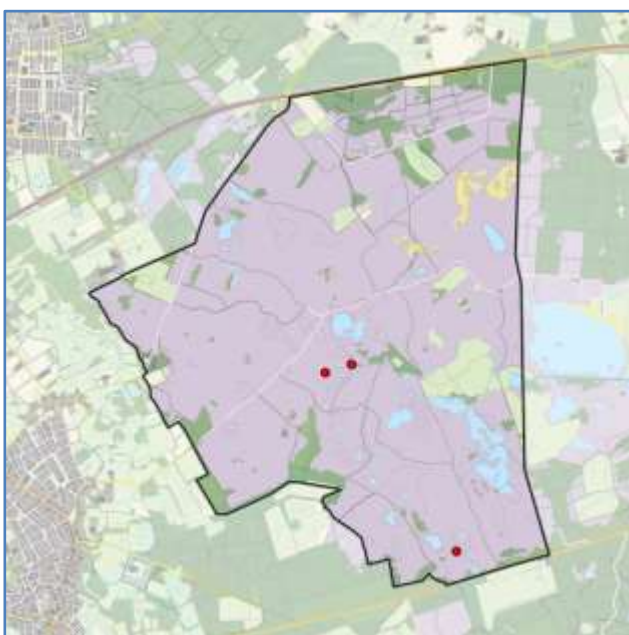
3.4.9 Houtsnip, 1 territorium

De Houtsnip is een bosbewoner en geen heide-vogel. Vandaar dat de soort weinig voorkomt. De locatie is wat vreemd omdat er geen groot bosgebied in de directe omgeving is.

Sovon Houtsnippen broeden in bossen van gewoonlijk tenminste enkele tientallen hectares groot. Ze hebben een voorkeur voor bos met open plekken, een plaatselijk natte bodem en een dikke humuslaag. Zeer droge bossen op arme zandgronden zijn vaak niet of dun bezet, uitgestrekte landgoedbossen zijn dat vaak wel. De Houtsnip is lastig te inventariseren door zijn nachtelijke levenswijze; los daarvan zegt het aantal baltsende mannetjes nog niets over het aantal broedende vrouwtjes. Dit maakt het lastig om trends vast te stellen. Sinds ongeveer 1975 zijn naast regionale afnames (deel Veluwe en duinen) ook toenames vastgesteld (vestiging in bossen van Flevoland)

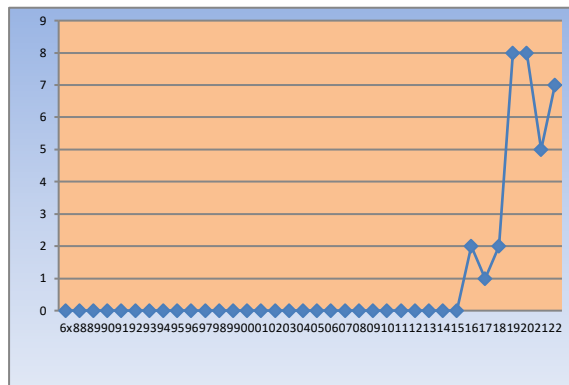
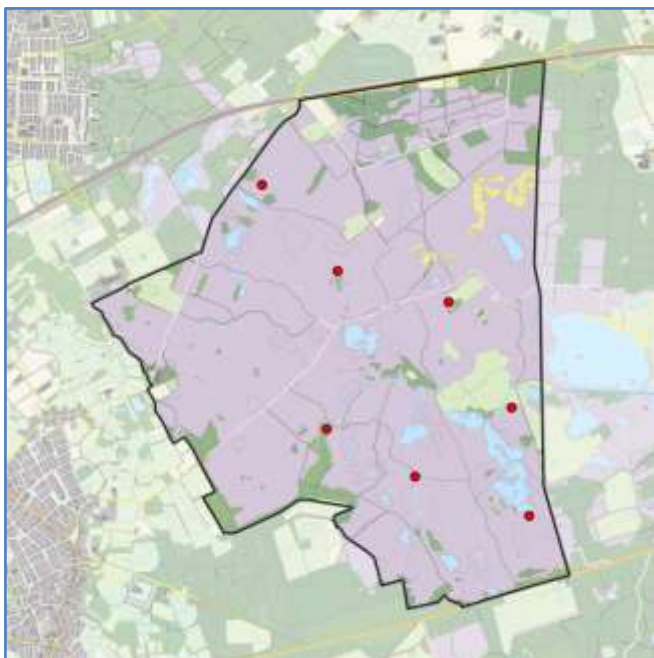
3.4.10 Watersnip, 3 territoria

In de natte gebieden zijn meestal wel enkele territoria van de Watersnip. De vogels zijn ook waargenomen tijdens hun bijzondere baltsvlucht (Hemelgeit).

Sovon De lange snavel van de Watersnip heeft zachte grond nodig om in te boren. Daarom nestelen Watersnippen alleen in natte graslanden op veengronden, gemaaide rietlanden en in natte heischrale terreinen. Bolwerken, zoals in de Zaanstreek en Noordwest-Overijssel zijn zeldzaam geworden. Dat heeft alles van doen met ontwatering. Hierdoor neemt de soort al vele tientallen jaren in aantal af en komt hij in boerenland alleen voor indien het waterpeil kunstmatig hoog gehouden wordt. De ooit forse Nederlandse broedpopulatie, die rond 1970 mogelijk 10.000 paartjes telde, is gedecimeerd en de soort is verdwenen uit grote delen van het land.

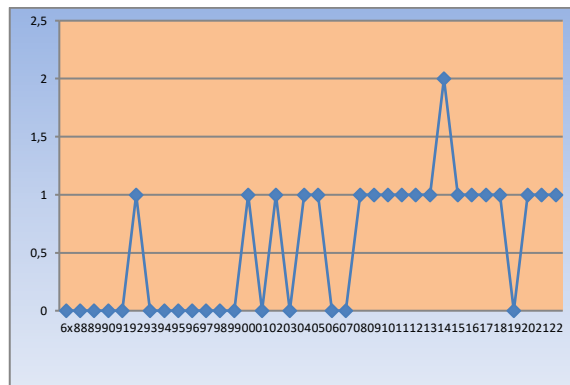
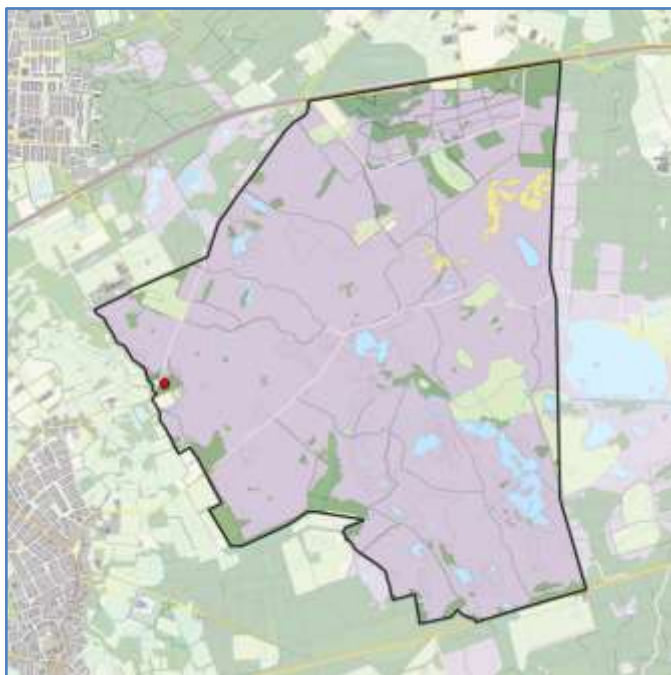
3.4.11 Koekoek, 7 territoria

De Koekoek wordt pas enkele jaren geïnventariseerd. Het is een moeilijk te inventariseren soort. 7 territoria is meer dan het voorgaande jaar. In Nederland neemt de soort de laatste 15 jaar weer langzaam in aantal toe.

Sovon De Koekoek is wijd verbreid in Nederland, maar is nergens talrijk. Hij bereikt de hoogste dichtheden in moerasgebieden en hier en daar in kleinschalig agrarisch cultuurlandschap. De dichtheid hangt af van het aanbod aan waardvogels. Ieder wijfje specialiseert zich immers op een enkele waardvogelsoort, al legt ze soms ook eieren bij andere soorten. Tegenwoordig vormen Kleine Karekiet, Heggenmus, Graspieper, Witte en Gele Kwikstaart de belangrijkste waardvogels. De stand nam sinds 1985 (en vermoedelijk eerder) flink af, al komt dat door methodologische problemen onvoldoende uit tellingen naar voren. Afname van veel waardvogelsoorten en van voedsel (vooral rupsen) speelt daarbij een hoofdrol.

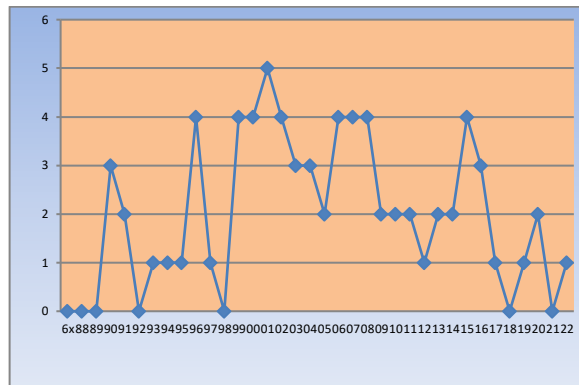
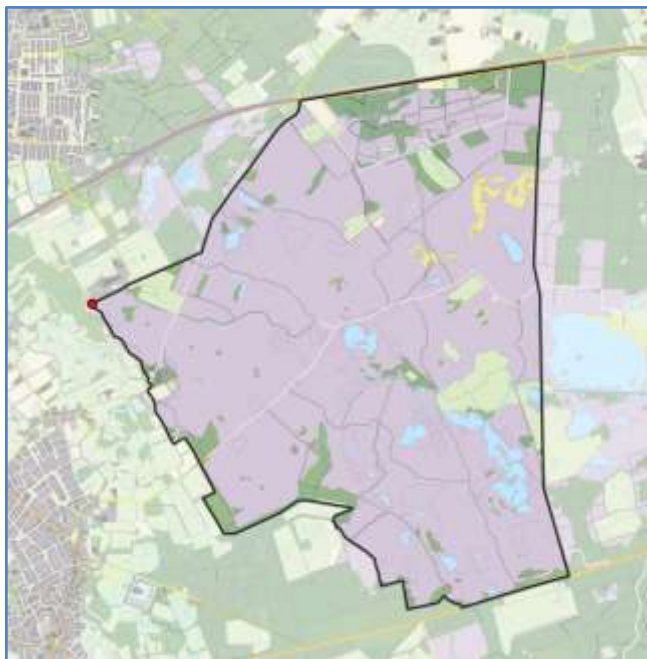
3.4.12 Kerkuil, 1 territorium

De Kerkuil heeft al vele jaren een vaste plek aan de rand van de hei. Zo ook dit jaar weer.

Sovon Kerkuilen broeden in het hele land in agrarisch gebied, incidenteel ook in steden. De dichtheden zijn het hoogst in delen van Noordost- en Oost-Nederland en het laagst in de Randstad. De jaarlijkse aantallen variëren enorm als gevolg van fluctuaties in het voedselaanbod - vooral Veldmuizen - en sterfte; deze kan groot zijn in sneeuwrijke winters maar ook bij aanhoudend koud, winderig en nat weer. De landelijke stand klapte begin jaren zestig in als gevolg van de strengste winter van de twintigste eeuw. Herstel werd voorsnog gefnuikt door intensivering van agrarisch grondgebruik en het verdwijnen van nestgelegenheid. Intensieve nestbescherming en series van zachte winters brachten de stand terug op het oorspronkelijke peil. Rond 2010 nestelden er in daljaren tenminste 1500 paren en in topjaren rond 3000.

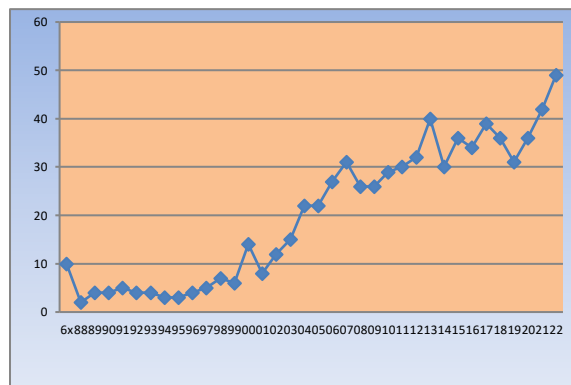
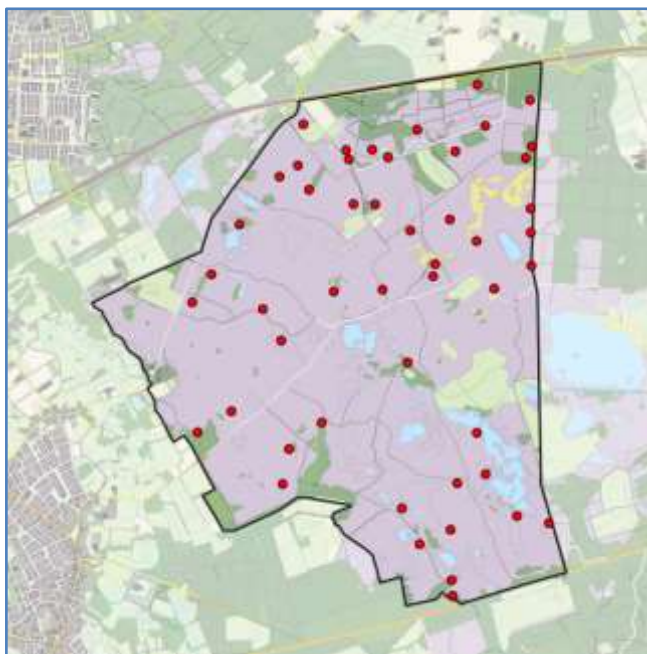
3.4.13 Bosuil, 1 territorium

De Bosuil is geen broedvogel van de heide. Als er al een territorium is dan is dit altijd bij de bossen aan de randen van de heide. In de directe omgeving zijn er diverse territoria en worden de roepende vogels bijna het hele jaar gehoord.

Sovon De Bosuil komt wijd verspreid voor over de beboste delen van het land, met de hoogste dichtheden in oud loofbos. Hij nestelt soms ook in bebouwde omgeving met oude parken en tuinen, evenals in open landschappen met knotwilgen of verspreide plukjes bos. De soort breidde zich in de twintigste eeuw spectaculair uit. Vanaf ongeveer 1960 koloniseerde hij de Hollandse duinen en andere delen van West-Nederland. Na 1975 volgden Noord-Brabant en Drenthe, waar de bossen aanvankelijk te jong waren voor deze holenbroeder. Landelijk is de stand sinds 1990 min of meer stabiel. Jaarfluctuaties houden deels verband met de zangactiviteit. In voedselarme voorjaren slaan veel paren het broeden over en leven ze teruggetrokken.

3.4.14 Nachtzwaluw, 49 territoria

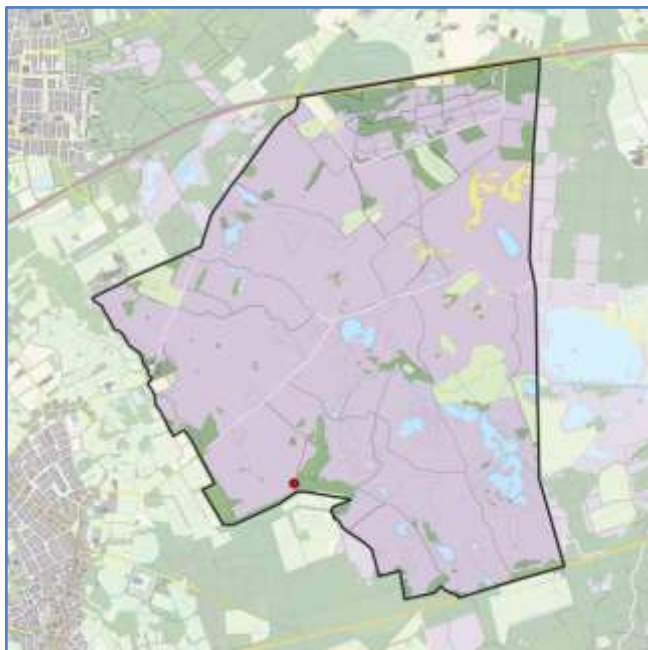

Het aantal territoria van de Nachtzwaluw neemt de laatste jaren steeds toe. Oost Brabant hoort met de Veluwe tot de beste gebieden voor deze soort. De Strabrecht is met 49 territoria goed voor bijna 10% van de Nederlandse territoria. De groei van het aantal territoria op de Strabrechtse Heide volgt de landelijke trend.

Sovon Op enkele paren in de duinstrook na broeden alle Nachtzwaluwen op de zandgronden van Oost- en Zuid-Nederland. De soort nestelt hier op heidevelden met enige opslag, aan randen van stuifzanden en regionaal op open plekken in naaldbos. De Veluwe, Noord-Brabant en Noord-Limburg nemen een groot deel van de landelijke populatie voor hun rekening. De stand van de Nachtzwaluw nam vanaf 1950 of eerder af, onder andere door ontginning van broedgebieden. Deze afname hield lang aan en de soort verdween in het laatste kwart van de twintigste eeuw uit veel kleine of geïsoleerd liggende heidevelden. Sindsdien herstelden de landelijke aantallen spectaculair, maar de verloren gegane terreinen werden niet allemaal opnieuw bezet. De recente opleving is deels bevorderd door selectieve boskap en andere vormen van heideherstel die tot vergroting van broedhabitat leiden.

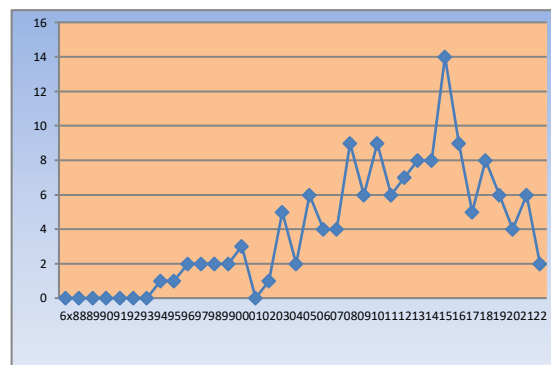
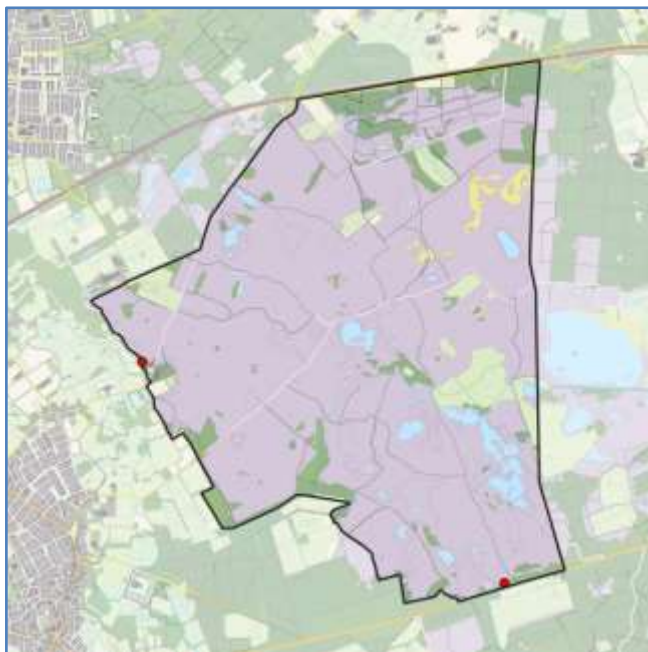
3.4.15 Middelste Bonte Specht, 1 territorium

Van de Middelste Bonte specht is voor het eerst in het gebied een territorium gevonden (vandaar de foto op de omslag). In het gebied ten westen in de Rulse Beemden (stroomgebied van de Kleine Dommel) werd de soort al eerder gevonden. De soort die pas sinds het begin van de 20ste eeuw weer in Nederland voorkomt blijft zeldzaam in Brabant.

Sovon In het grootste deel van de twintigste eeuw was de Middelste Bonte Specht een zeldzaamheid. Van de negen broedgevallen tot en met 1995 stammen de meeste uit Twente rond 1960. Vanaf 1996 nestelt de soort jaarlijks in het land, in sterk toenemende aantallen. Na de eeuwwisseling steeg het aantal vlot van enkele tientallen naar vele honderden broedparen. De verspreiding bleef aanvankelijk beperkt tot Zuid-Limburg, gevolgd door Twente, de Achterhoek, het Rijk van Nijmegen en Noord-Brabant. De soort rukt nog steeds verder naar het noordwesten op. Deze expansie past binnen een uitbreidingsgolf die ook in Duitsland en België opviel. Hij werd bevorderd door het ouder worden van bos en extensiever bosbeheer, met een grotere tolerantie van dood of stervend hout.

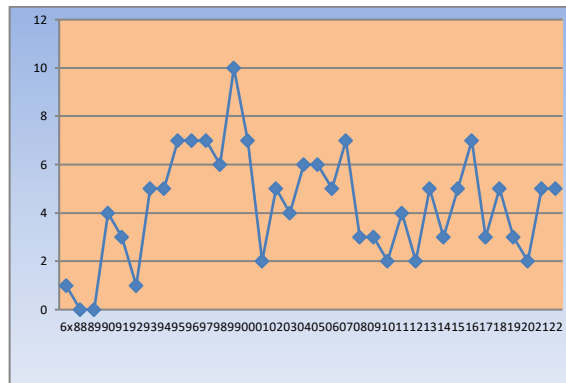
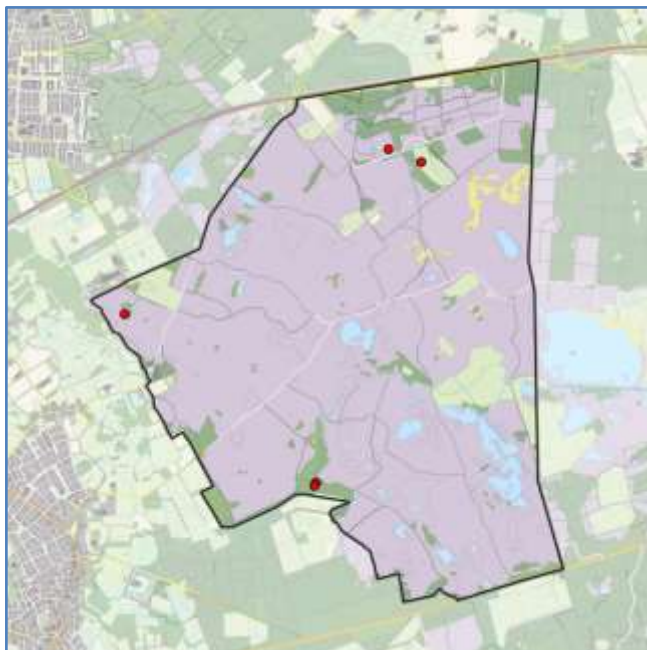
3.4.16 Kleine Bonte Specht, 2 territoria

De Kleine Bonte Specht neemt toe in Nederland. Bij ons vind je deze aan de randen. 2 territoria is wel beduidend minder dan voorgaande jaren.

Sovon De Kleine Bonte Specht wordt vaak geassocieerd met oud en gevarieerd loofbos maar kan ook broeden in voormalige grienden, verboste moerassen en hoogstamboomgaarden. Het broedgebied omvat momenteel de duinstreek, delen van het rivierengebied en vrijwel geheel Hoog-Nederland. Sinds ongeveer 1975 breidde deze soort zich sterk uit over Noord-Brabant, Noord-Limburg en Drenthe. Dit proces, parallel aan de uitbreiding van Bosuil en Boomklever, illustreert het ouder worden van het bos in deze provincies. Extensiever bosbeheer en omvorming in natuurlijker bos spelen deze specht eveneens in de kaart. In sommige reeds langer bezette gebieden op de Veluwe en in Zuid-Limburg liep de stand echter om onbekende reden licht terug.

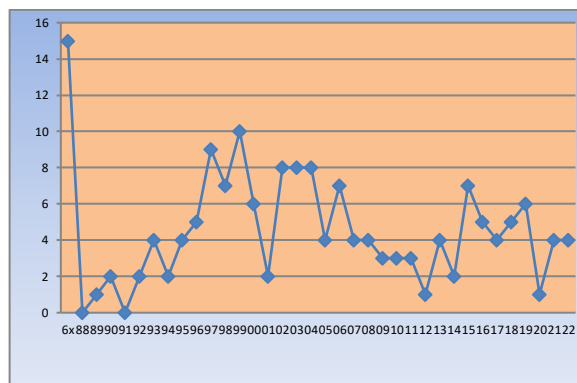
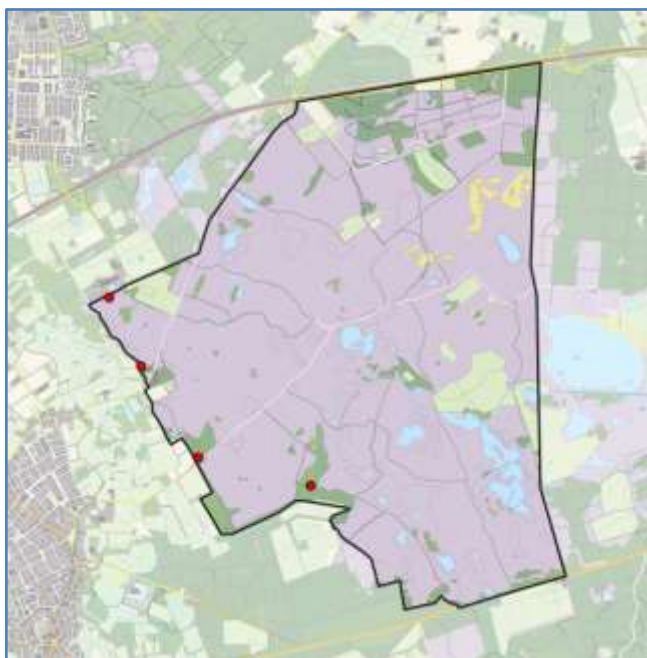
3.4.17 Zwarte Specht, 5 territoria

Na een flinke teruggang in de eerste 10 jaar van de eeuw nemen de aantallen in Nederland weer toe. Op de Strabrecht blijven de aantallen zo'n beetje gelijk.

Sovon De Zwarte Specht vestigde zich rond 1913 in Nederland en breidde zich vanuit het oosten van het land snel uit. De huidige verspreiding bestrijkt nagenoeg alle grotere bossen op de zandgronden van Oost- en Zuid-Nederland. De aanwezigheid van oude beuken, een geliefde nestboom, is daarbij niet per se vereist. De vestigingen in de duinstreek vanaf de jaren zeventig verdwenen weer rond de eeuwwisseling. De landelijke stand was vermoedelijk rond 1985 op een hoogtepunt. Sindsdien nam de soort wat af in delen van Noordoost-Nederland, misschien door overschakeling op een ander bosbouwsysteem met minder grote kaalslagen (en daardoor minder voedsel) en predatie door Haviken.

3.4.18 Groene Specht, 4 territoria

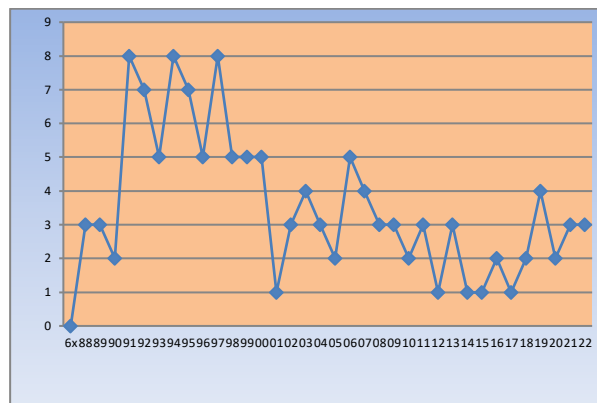
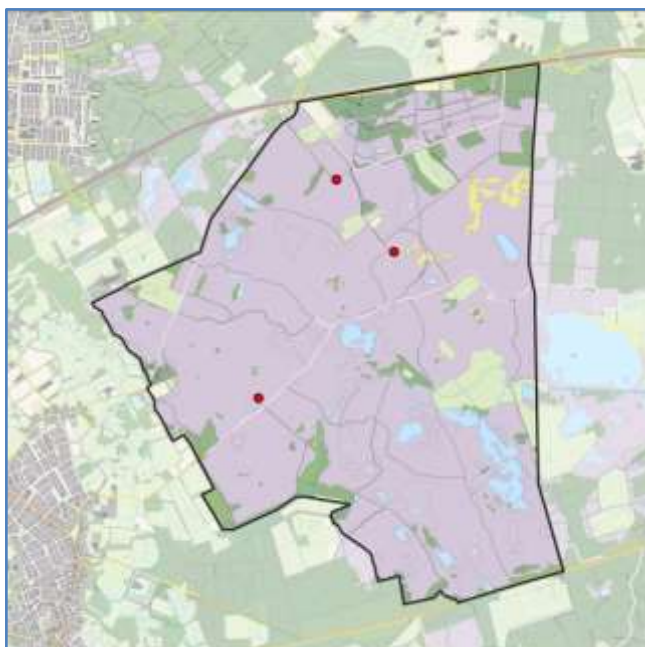

Ook de aantallen Groene spechten nemen in Nederland al jaren toe. Op de Strabrecht schommelen de aantallen een beetje maar blijven nagenoeg gelijk. De vogels zijn erg plaats trouw.

Sovon Groene Spechten broeden vooral in kleinschalig cultuurlandschap met veel oude bomen en in de duinen. Grote bosgebieden zijn vaak alleen bezet langs de randen of rond kaalslagen. De soort ontbreekt in grootschalige open landschappen en gebieden met een hoge grondwaterstand. Tussen 1975 en 2000 onderging de verspreiding een opmerkelijke verandering. De soort verdween uit grote aaneengesloten bosgebieden op de zandgronden. Tegelijkertijd nam hij sterk toe in het Deltagebied (door het ouder worden van singels) en het rivierengebied (in feite een terugkeer, nadat hij er in eerdere instantie verdween). Als geheel nam de landelijke stand eerst af, maar sinds 1990 weer fors toe. Een terugval rond 2010 kan samenhangen met enkele sneeuwrijke winters. Ook in het verleden bleek de stand gevoelig voor lang aanhoudende sneeuwperiodes. Iets waarmee de op de grond naar mieren zoekende Groene Specht slecht uit de voeten kan.

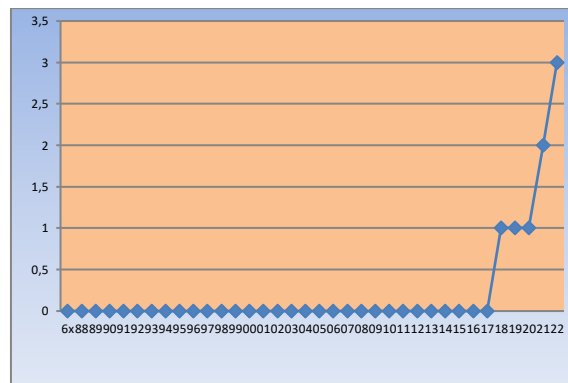
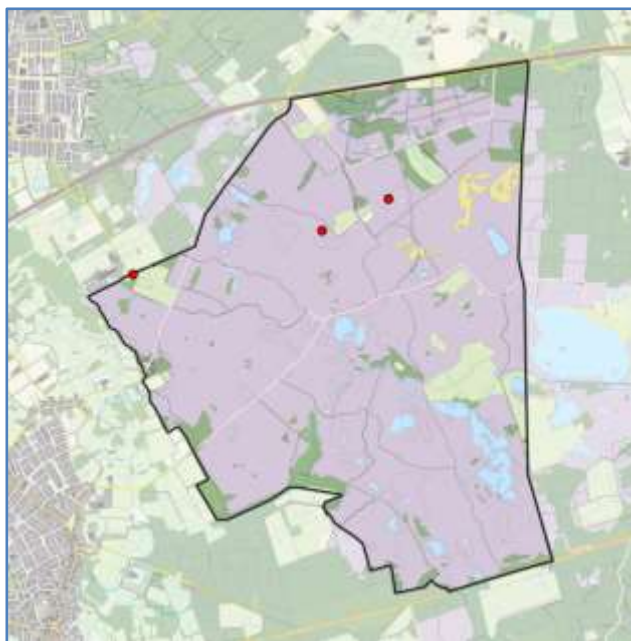
3.4.19 Torenvalk, 3 territoria

Aan het einde van de vorige eeuw waren er meestal dubbel zo veel territoria als nu. We mogen blij zijn met 3 territoria dit jaar.

Sovon De Torenvalk broedt in het hele land, met een voorkeur voor open landschappen, soms ook in bebouwd gebied. Het broeden in bosranden, enkele tientallen jaren geleden nog heel gewoon, komt vrijwel niet meer voor. Veel paren nestelen in speciaal voor de soort gemaakte nestkasten. Lange tijd was de Torenvalk de talrijkste in Nederland broedende roofvogel, maar tegenwoordig bezet de Buizerd die positie. De landelijke aantallen namen af rond 1960 door gebruik van landbouwvergif maar herstelden daarna. Sinds ongeveer 1990 nemen ze voortdurend af, met kleine tijdelijke oplevingen in veldmuiskrijke jaren. Steeds intensiever grondgebruik maakt grote delen van het boerenland ongeschikt voor Torenvalken: er is onvoldoende voedsel.

3.4.20 Grauwe Klauwier, 3 territoria

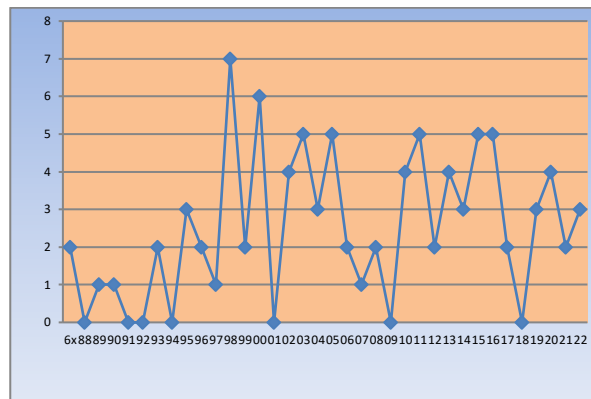
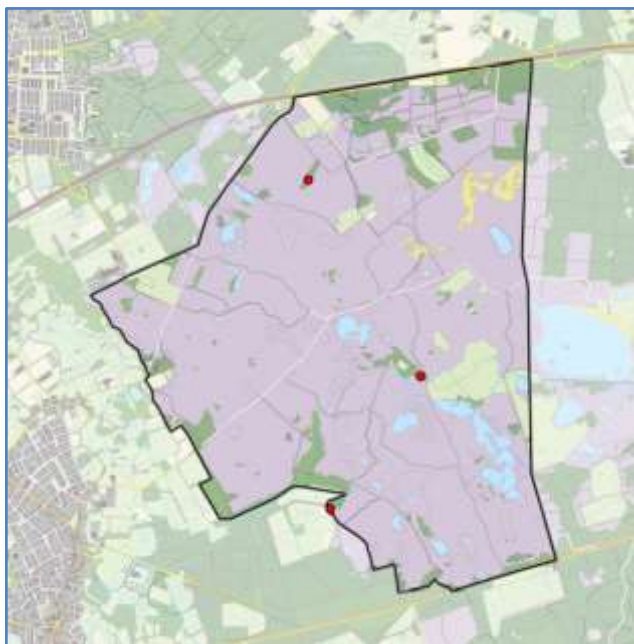

De Grauwe Klauwier is een vogel die terug is van weggeweest. Tot het midden van de 20ste eeuw was de vogel zeker niet zeldzaam in Nederland. Nadien gingen de aantallen hard achteruit. De laatste jaren herstelt de soort zich en Zuid-Oost-Brabant is een belangrijk bolwerk aan het worden met zo'n 41 territoria, waarbij er een hoogtepunt ligt in onze omgeving.

Sovon Het merendeel van de Nederlandse Grauwe Klauwieren broedt in structuurrijke heide- en veengebieden en in kleinschalig agrarisch landschap. De verspreiding kent zwaartepunten in Drenthe, delen van de Veluwe en Zuid-Limburg. De oorspronkelijk ruime verspreiding in de duinstrook, inclusief de Waddeneilanden, was omstreeks 1985 nagenoeg opgelost; pas rond 2010 begon de soort zich hier weer mondjesmaat te vestigen. Ook op de hoge gronden kwam de Grauwe Klauwier in de eerste helft van de twintigste eeuw veel verspreider voor dan tegenwoordig, ondanks enig recent enig herstel. De Nederlandse broedpopulatie telde begin twintigste eeuw mogelijk enkele duizenden paren, maar nam na 1950 scherp af naar een dieptepunt van rond 100 paren in 1985, voor een groot deel gehuisvest in één reservaat (Bargerveen Drente). De afname is het gevolg van een enorme verarming van het insectenleven (voedsel) in zowel natuurgebieden als agrarische landschappen, verergerd door het verdwijnen van kleine landschapselementen. Het recente

deelherstel naar enkele honderden paren houdt verband met lokaal gunstig terreinbeheer maar is ook onderdeel van een internationaal proces.

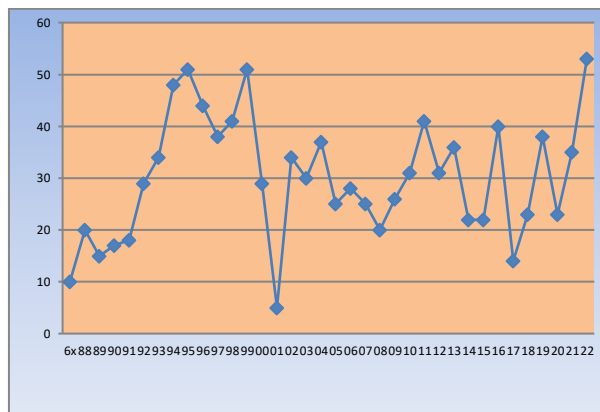
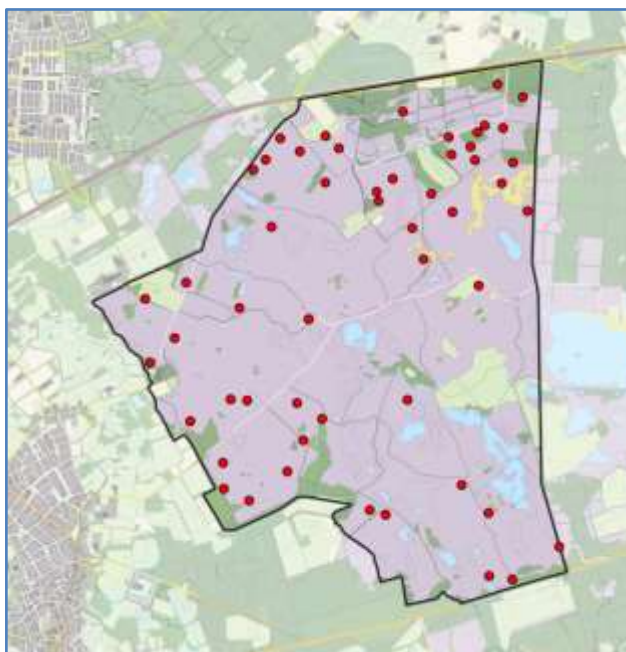
3.4.21 Wielewaal, 3 territoria

Toen wij aan onze lange reeks van inventarisatiejaren begonnen was het aantal Wielewalen in Nederland dubbel zo veel als nu. Gelukkig komt de soort nog bijna jaarlijks tot broeden op de Strabrecht. Dit jaar werden er 3 territoria gevonden.

Sovon Wielewalen zijn gebonden aan loofbomen en zijn het talrijkst in broekbos en ouder populierenbos. Op drogere gronden heeft de soort een sterke voorkeur voor zomereiken en, meer regionaal (Peel) berken. Sinds ongeveer 1975 verdween de Wielewaal uit veel gebieden op de zandgronden, waar hij voorheen ook in gemengd bos nestelde. In Laag-Nederland boekte hij lokaal enige terreinwinst, vooral in moerasbos. In Flevoland huisden tijdelijk hoge dichtheden, maar sinds 1990 is de soort hier sterk afgenomen. De afname houdt vrijwel zeker verband met factoren in zowel de broedgebieden (verdroging van bossen, voedselarmoede in agrarisch cultuurland) als de trek- en overwinteringsgebieden (ontbossing, jacht).

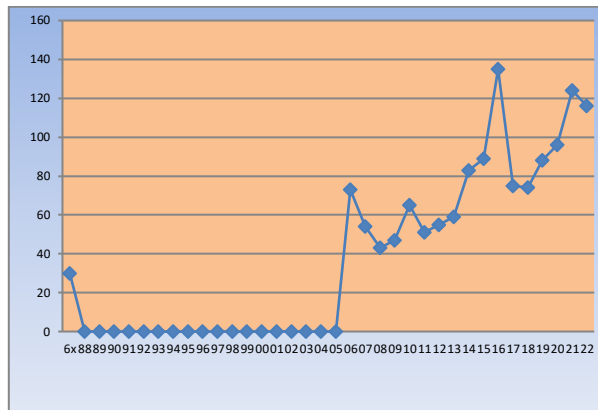
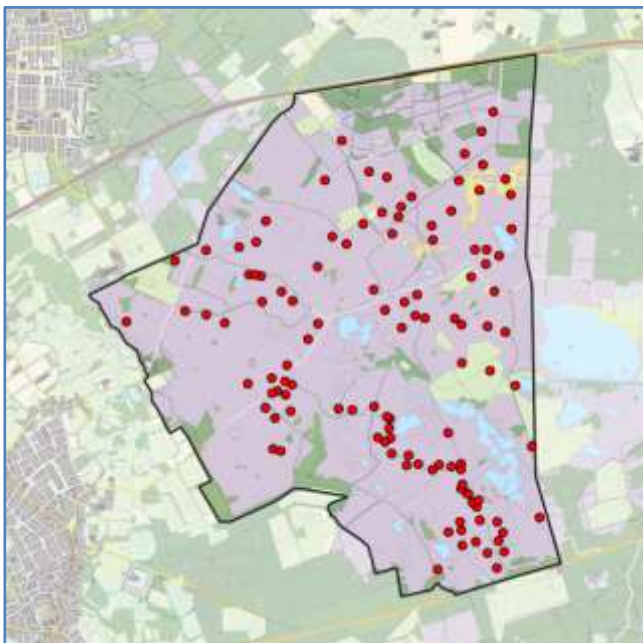
3.4.22 Boomleeuwerik, 53 territoria

De aantallen territoria schommelen al vele jaren zo rond de dertig. In Nederland neemt de soort de laatste jaren toe. Dit jaar echter 53 territoria. Het hoogste aantal gedurende de hele onderzoeksperiode.

Sovon Boomleeuweriken broeden nagenoeg uitsluitend op zandgronden. Ze bewonen hier heide met enige opslag, randen van stuifzandgebieden, kaalslagen in bos, duinen en heel plaatselijk ook zandige akkers en bermen. Aantallen en verspreiding namen rond 1975 af door onder andere achterstallig heidebeheer. Sindsdien herstelden ze door heideherstel, boskap en andere maatregelen. Strengere winters die tot diep in de Zuidwest-Europese overwinteringsgebieden doordringen, bezorgen de populatie een klap. Dit was met name na de winter van 1984/85 het geval. Sinds 1990 is de landelijke populatie min of meer stabiel. Lokale toe- of afnames hangen vaak samen met het terreinbeheer ter plaatse.

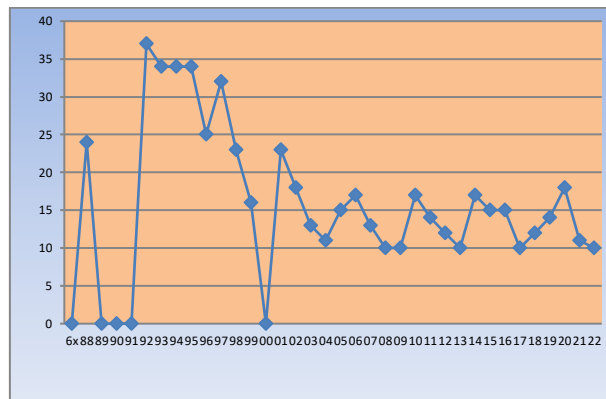
3.4.23 Veldleeuwerik, 116 territoria

Het gaat al jaren slecht met de Veldleeuwerik in Nederland. Nu lijken de aantallen zich wat te stabiliseren. De Strabrechtse Heide is hierop een uitzondering. Hier gaat het goed. 116 territoria is een mooi resultaat en het hoogste aantal van de geïnventariseerde soorten in 2022.

Sovon De Veldleeuwerik was rond 1975 nog een volstrekt normale broedvogel van het boerenland. Het was een van de talrijkste en meest verspreide broedvogels van Nederland. Sindsdien ging het hard bergafwaarts en de huidige populatie is maar een schim van die van weleer. De afname trof vooral graslandgebieden en in mindere mate akkerland. De Veldleeuwerik bleek hier niet opgewassen tegen de moderne, zeer intensieve landbouw. De afname in heidegebieden ging wat minder hard, en plaatselijk handhaaft de soort zich hier redelijk in licht vergraste terreinen.

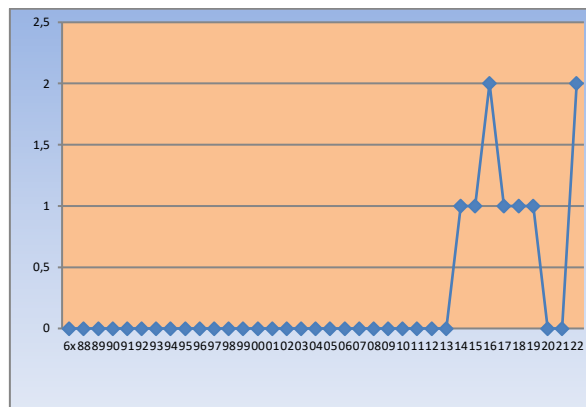
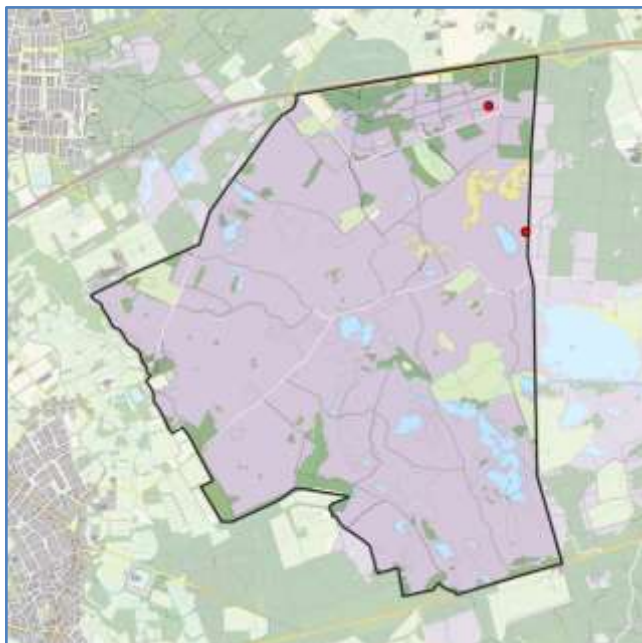
3.4.24 Veldleeuwerik Noord, 10 territoria

In gebiedsdeel wordt de Veldleeuwerik al vanaf het begin geïnventariseerd. De laatste jaren schommelt het aantal territoria rond 10 à 15.

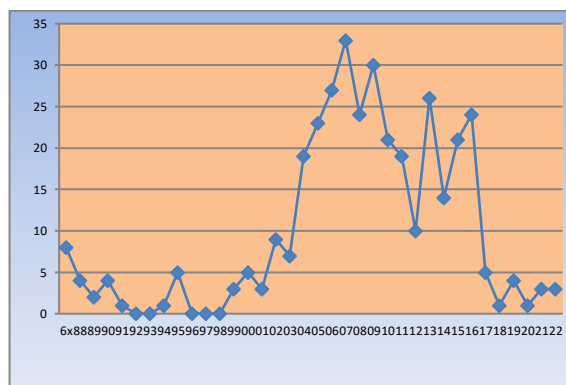
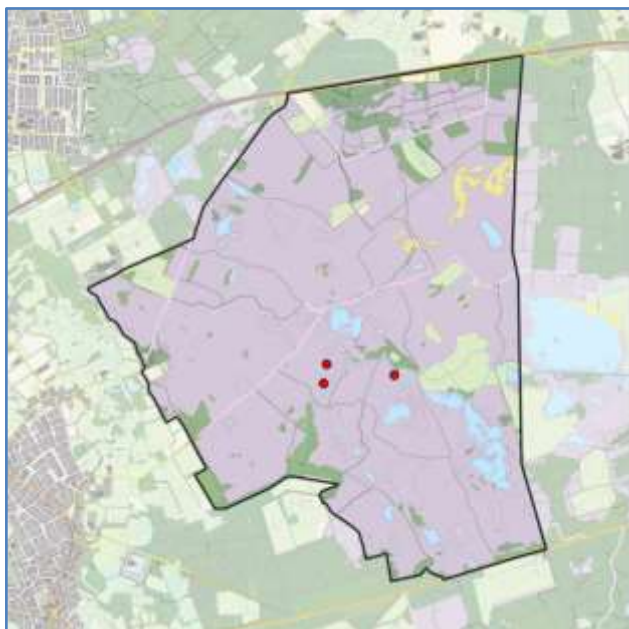
3.4.25 Spotvogel, 2 territoria

De Spotvogel wordt de laatste jaren meer gehoord aan de randen van de Strabrechtse Heide.

Sovon De Spotvogel broedt door het hele land, met een voorkeur voor klei- en veengronden. In tegenstelling tot de meeste zangers wordt open boerenland met erfbeplanting en singels geprefereerd boven bosgebieden. Jonge aanplant (loofbos) kan echter tijdelijk dicht bezet zijn, ook in stedelijk gebied (parken in aanleg). De landelijke aantallen nemen sinds 1975 of eerder af. Dit vormt onderdeel van een proces dat heel West-Europa beslaat. Het wijst op noordwaartse verschuiving van broedgebied, mogelijk door klimatologische oorzaken. De afname bij ons heeft niet te maken met concurrentie met de naar het noorden oprukkende Orpheusspotvogel.

3.4.26 Sprinkhaanzanger, 3 territoria

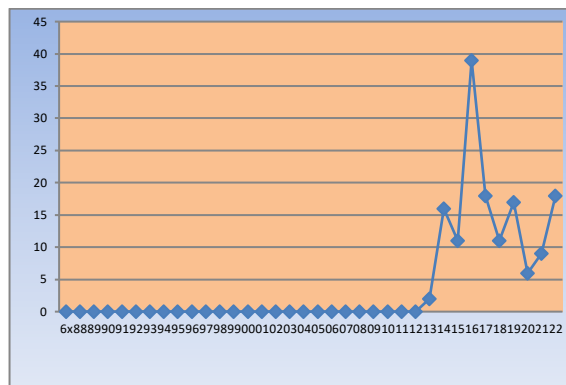
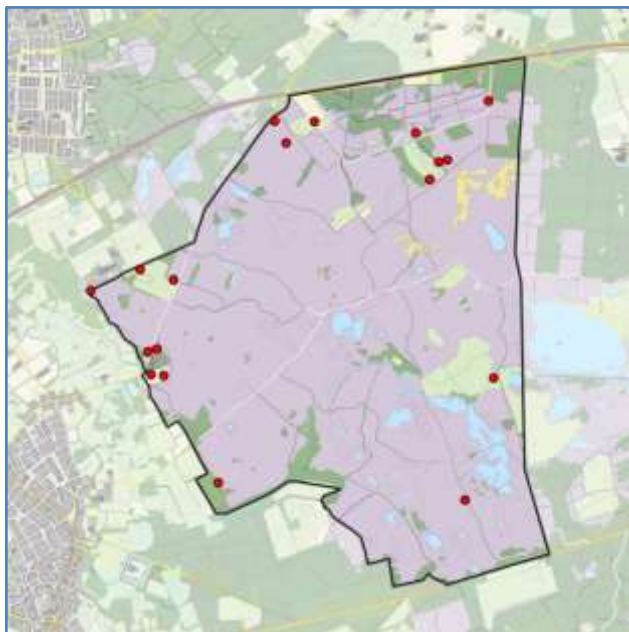

De grote aantallen van zo'n 15 jaar geleden zijn verleden tijd. We mogen blij zijn met de 3 territoria. Als we weer wat nattere jaren krijgen zullen aantallen wel weer toenemen.

Sovon Sprinkhaanzangers broeden door het hele land in open moerassige vegetaties met een niet te hoge waterstand. Ze zijn vooral goed vertegenwoordigd in West- en Noord-Nederland, waar ze lokaal talrijk kunnen zijn in regelmatig gemaaid riet in het laagveengebied of, maar dan tijdelijk, in verdrogende moerassen. Per gebied kunnen de aantallen jaarlijks opvallend schommelen. Dit is deels een gevolg van het terreinbeheer of de waterstand, maar hang vermoedelijk deels ook samen met de situatie in de West-Afrikaanse overwinteringsgebieden. De landelijke stand nam in de afgelopen tientallen jaren duidelijk toe.

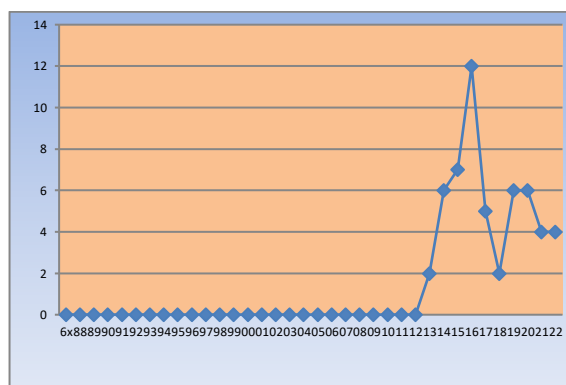
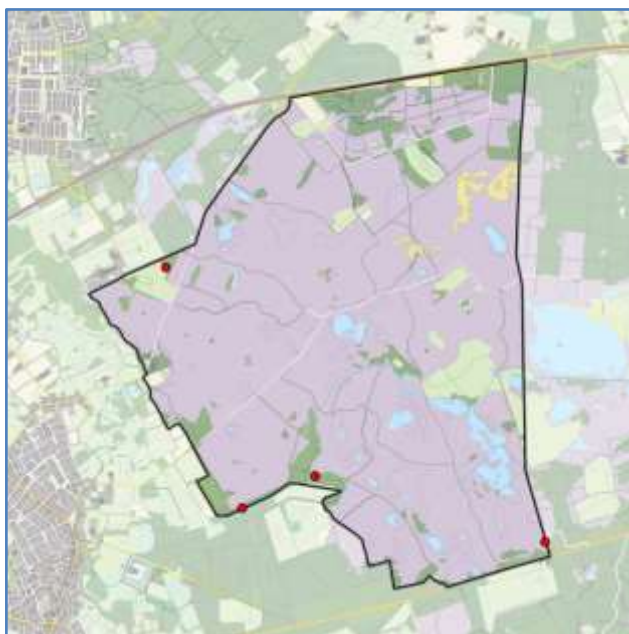
3.4.27 Grasmus, 18 territoria

De aantallen territoria van de Grasmus variëren met de jaren. 18 territoria is het gemiddelde over de laatste jaren.

Sovon Grasmussen nestelen graag in doornstruiken of ruigte. Ze zijn dan ook het talrijkst in struweelrijke duinen en kleinschalig boerenland met veel heggen. In bos- en natuurgebieden bewoont de Grasmus doorgaans randen en open plekken met opslag. Diep in stedelijk gebied is de soort zeldzaam. Als overwinteraar in de Sahel is de Grasmus erg gevoelig voor droogtes aldaar. Zo'n situatie deed zich voor net voor de start van het broedvogelmeetnet. De gesuggereerde toename in de grafiek is dus grotendeels louter herstel na een diepe inzinking. Ook recente pieken en dalen vallen samen met gunstige of juist ongunstige overwinteringsomstandigheden in West-Afrika.

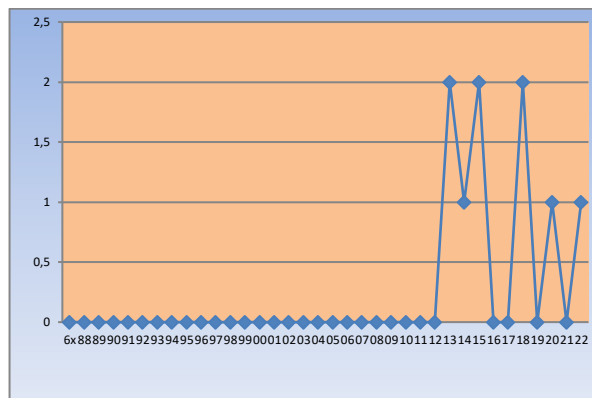
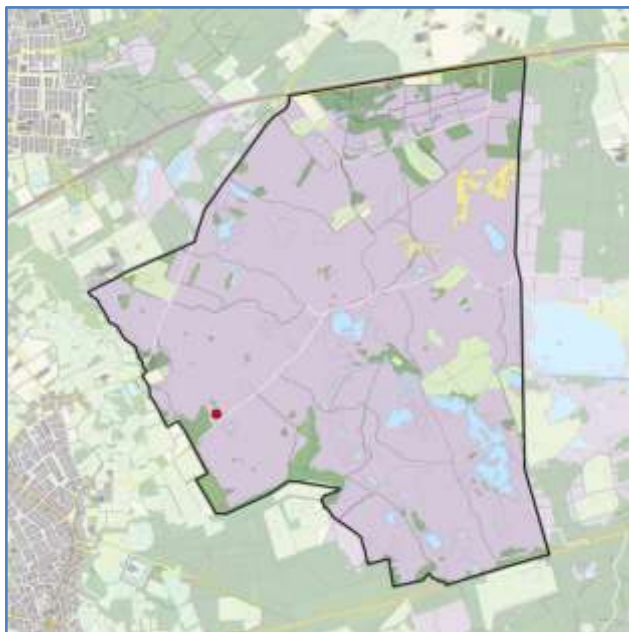
3.4.1 Grote Lijster, 4 territoria

4 territoria is gelijk aan dat van 2021. De soort wordt sinds 2013 geteld. Ze worden met name aan de randen van de bosgebieden waargenomen.

Sovon Grote Lijsters ontbreken alleen in grote open en bijna boomloze gebieden in West- en Noord-Nederland, en zijn schaars in stedelijk gebied. De kleinschalige landschappen en bosrijke delen van de hogere zandgronden zijn het dichtst bezet. Rond 1930 was de Grote Lijster alleen in enkele delen van het land een (schaarse) broedvogel. De vestiging en uitbreiding elders hielden ruim een halve eeuw aan. Inzinkingen in de stand traden op na winters waarbij strenge vorst tot diep in Zuidwest-Europa doordrong. Sinds ongeveer 1995 nemen de landelijke aantallen gestaag af. Het verlies van voedselgebieden zal daarbij meespelen: op de hoge gronden zijn vele graslanden verdroogd of omgezet in maïs.

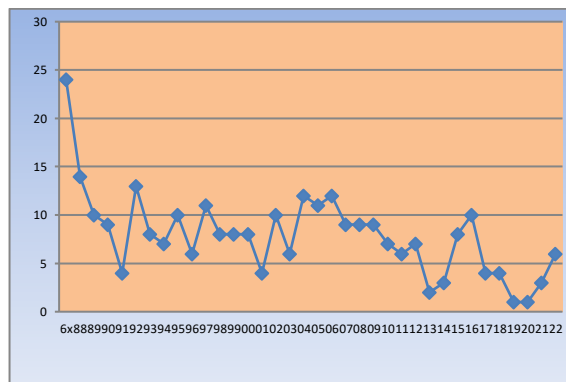
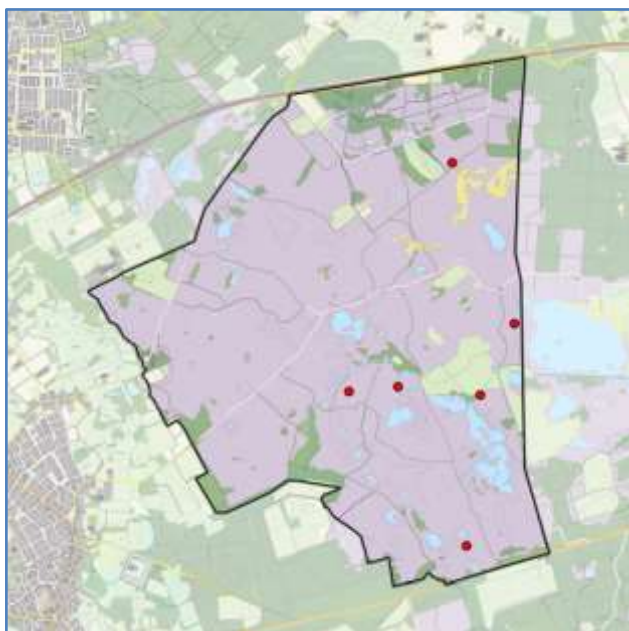
3.4.1 Grauwe Vliegenvanger, 1 territorium

1 territorium is weinig voor deze soort. Mogelijk wordt de zang niet herkend! Voor heel Nederland geldt al jaren een significante toename van deze soort. Hij wordt sinds 2012 geteld in het gebied.

Sovon Hoewel wijd verbreid, is de Grauwe Vliegenvanger nergens bijzonder talrijk. De hoogste dichtheden vinden we in oud loofbos en kleinschalig boerenland met uitgegroeide houtwallen en erven, naast dorpen met oude tuinen en parken. De landelijke verspreiding bleef na 1975 min of meer ongewijzigd. De aantallen namen echter bijna continu af, net als elders in grote delen van West-Europa. Een duidelijk verband met bijv. neerslag in de West-Afrikaanse overwinteringsgebieden ontbreekt. Dit suggereert dat de afname vooral te wijten is aan verslechterende milieuomstandigheden in de broedgebieden. Lokale kleine toenames hangen samen met het ouder (en geschikter) worden van bos.

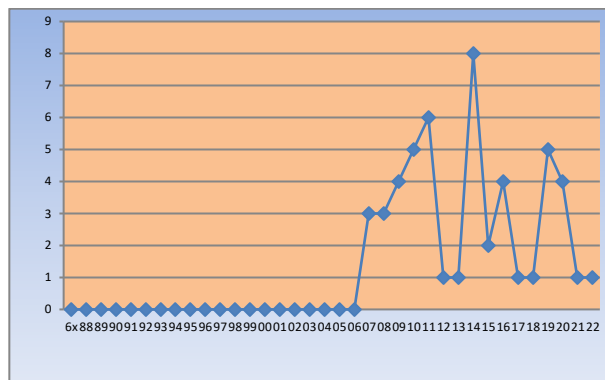
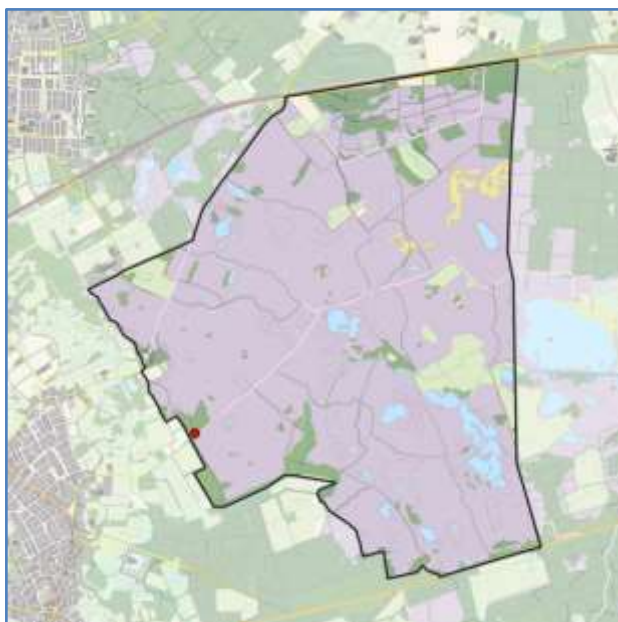
3.4.2 Blauwborst, 6 territoria

De soort is gebonden aan de vegetatie rondom natte gebieden. Na enkele mindere jaren lijkt de soort weer toe te nemen. 6 territoria is zo'n beetje het langjarig gemiddelde.

Sovon De Blauwborst komt wijd verspreid voor over Laag-Nederland. Hij kan er in moerassen met opslag talrijk zijn, maar broedt regionaal ook in agrarisch cultuurland met sloten. Het voorkomen op de hoge gronden is minder ruim, maar ook daar kan de dichtheid lokaal heel behoorlijk zijn, zoals in hoogveen, natte heide en beekdalen met moerasbosjes. De soort nam in de twintigste eeuw af door ontginning en ontwatering van vele broedplaatsen. Sinds ongeveer 1970 nam de stand spectaculair toe. Nieuw ontstane broedbiotoop in de Oostvaardersplassen, de Biesbosch, het Lauwersmeer en verbossende laagveenmoerassen werd massaal gekoloniseerd. Tegelijkertijd breidde de soort zich uit vanuit verspreidingskernen elders in het land. De toename houdt nog steeds aan.

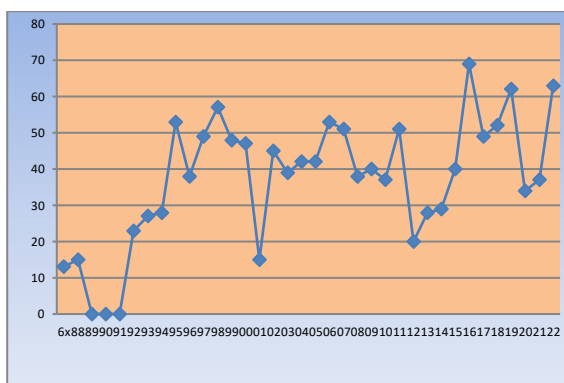
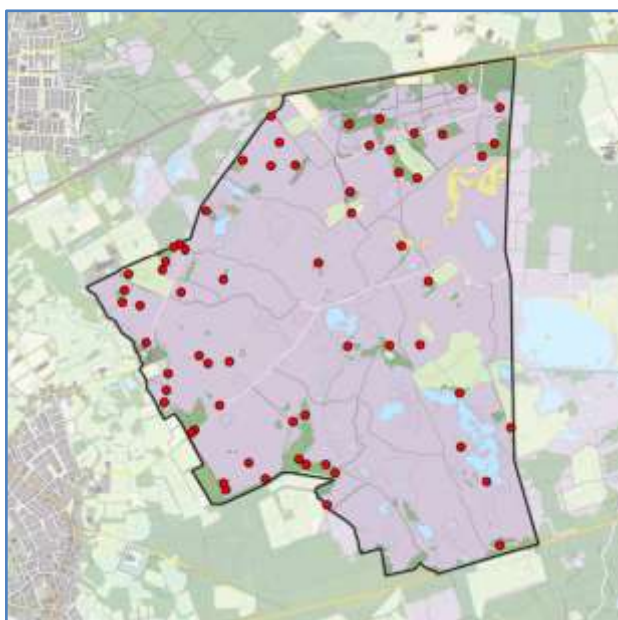
3.4.3 Bonte Vliegenvanger, 1 territorium

De Bonte Vliegenvanger is een soort van de bossen aan de randen van de heide heb je overgangen naar bos. Vandaar dat we deze soort enkel daar aantreffen. 1 Territorium is wel heel erg magertjes.

Sovon Bonte Vliegenvangers broeden in vrijwel alle beboste streken op de hoge gronden, met uitzondering van Zuid-Limburg (zeldzaam). Het voorkomen in Laag-Nederland, inclusief de duinstreek, is erg lokaal. De soort kan in ieder type bos talrijk voorkomen, ook in parken en tuinen, mits er nestkasten ophangen. Indien niet, is hij een stuk schaarser en meer gebonden aan ouder loofbos. De Bonte Vliegenvanger vestigde zich rond 1903 in ons land en begon vanuit Twente en de Achterhoek aan een opmars. Tussen 1975 en 2000 werd nog het gebied bezuiden de Grote Rivieren toegevoegd aan het verspreidingsgebied, maar de aantallen zijn hier lager dan in Oost-Nederland. Recente afnames (vooral loofbos) en toenames (vooral naaldbos) lijken elkaar op landelijk niveau in evenwicht te houden.

3.4.4 Gekraagde Roodstaart, 63 territoria

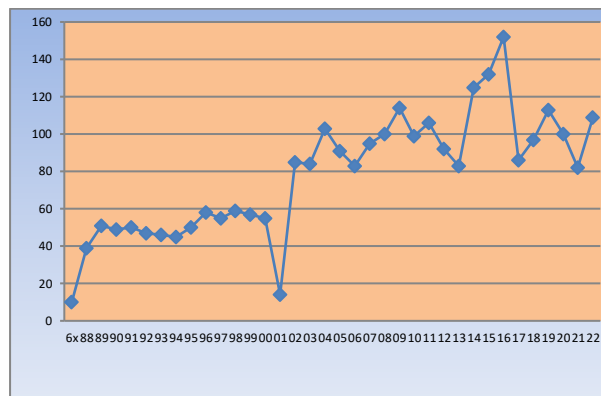
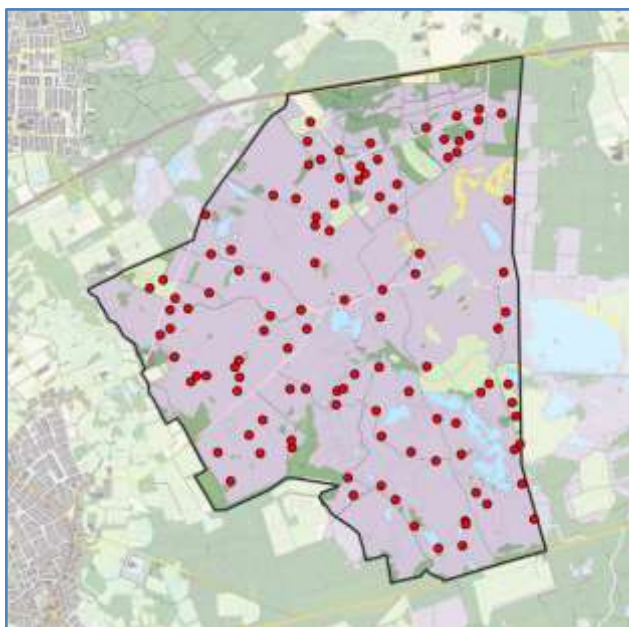

Deze soort wordt vooral aangetroffen in de buurt van bebossing. Dat vind je met name aan de randen van het gebied. Na twee wat mindere jaren heeft de soort zich weer goed hersteld.

Sovon Gekraagde Roodstaarten zijn vrij talrijke broedvogels in grote bosgebieden met een hoog aandeel oude dennen. Ze zijn veel schaarser in de meeste loofbossen en in kleinschalig agrarisch cultuurlandschap op de zandgronden. In de lage delen van Nederland ontbreekt de soort tegenwoordig veelal, in Zuid-Limburg is hij merkwaardig schaars. Vergeleken met de situatie rond 1975 heeft de soort vooral in het westen en noorden van het land veel terrein prijsgegeven. Dat zijn echter gebieden waar hij nooit erg talrijk was. De landelijke trend, gedomineerd door de ontwikkelingen op de zandgronden, is redelijk stabiel. Uitschieters naar boven of beneden vallen samen met uitzonderlijk natte resp. droge winters in de Sahel.

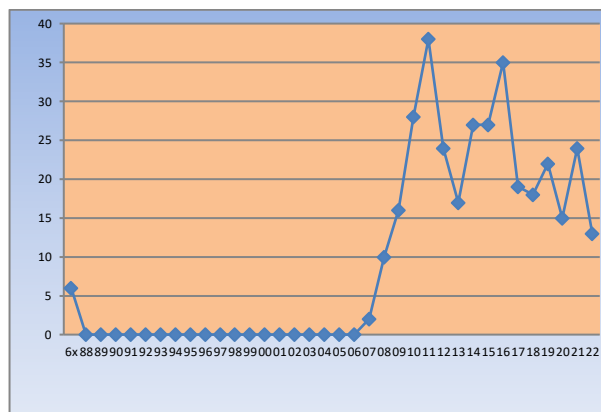
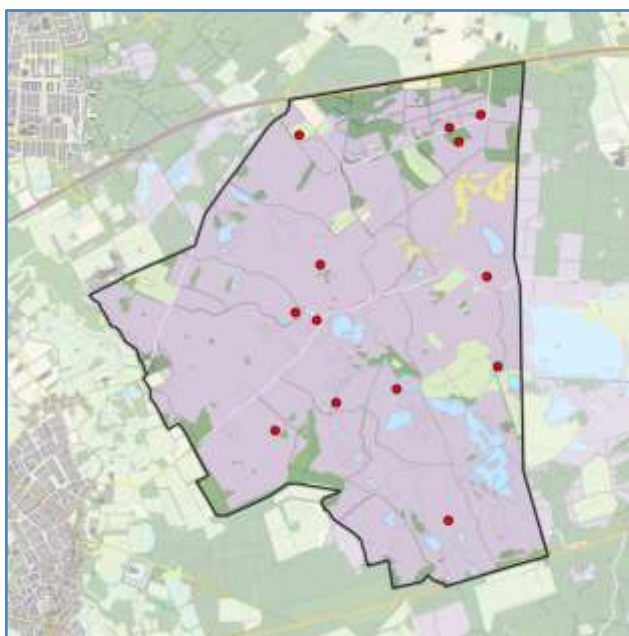
3.4.5 Roodborsttapuit, 109 territoria

109 Territoria is het gemiddelde over de laatste 20 jaar. De vogel is in het hele gebied aanwezig.

Sovon Gekraagde Roodstaarten zijn vrij talrijke broedvogels in grote bosgebieden met een hoog aandeel oude dennen. Ze zijn veel schaarser in de meeste loofbossen en in kleinschalig agrarisch cultuurlandschap op de zandgronden. In de lage delen van Nederland ontbreekt de soort tegenwoordig veelal, in Zuid-Limburg is hij merkwaardig schaars. Vergelijken met de situatie rond 1975 heeft de soort vooral in het westen en noorden van het land veel terrein prijsgegeven. Dat zijn echter gebieden waar hij nooit erg talrijk was. De landelijke trend, gedomineerd door de ontwikkelingen op de zandgronden, is sinds ongeveer 2010 toenemend. Uitschieters naar boven of beneden vallen samen met uitzonderlijk natte resp. droge winters in de Sahel.

3.4.6 Kneu, 13 territoria

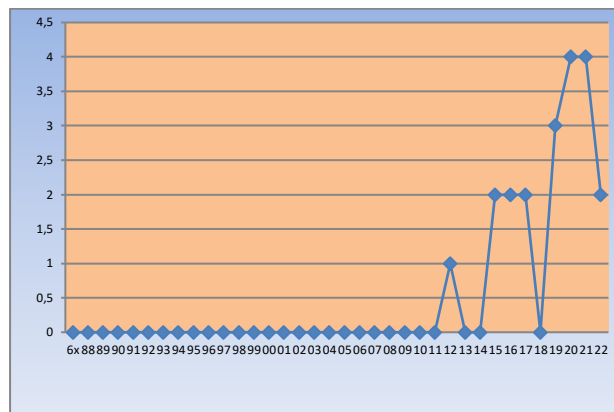
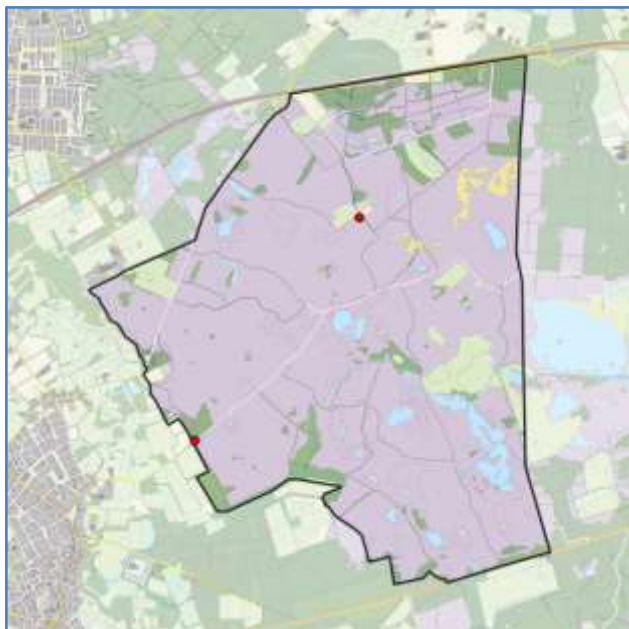

Deze soort wordt pas sinds 2007 geteld. In de wintermaanden zijn er altijd veel groepen Kneutjes op de heide te vinden. In het voorjaar blijven deze dan "hangen" en dat resulteerde dit jaar in 13 territoria. De aantallen fluctueren door de jaren.

Sovon Kneuen komen in grote delen van het land voor, maar zijn het talrijkst in gebieden met veel bouwland en kruidenvegetaties in Noord-Nederland, Flevoland en Zeeland. Aaneengesloten bos wordt gemeden, het voorkomen in stedelijk gebied is doorgaans schaars en voorbehouden aan nieuwbouwwijken met veel groen. De landelijke verspreiding veranderde weinig sinds 1975. De aantallen kelderden echter. Efficiëntere landbouwmethoden zorgden voor voedselgebrek en verminderde nestgelegenheid.

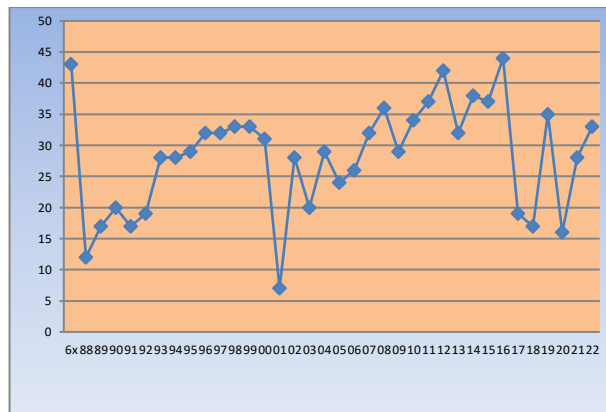
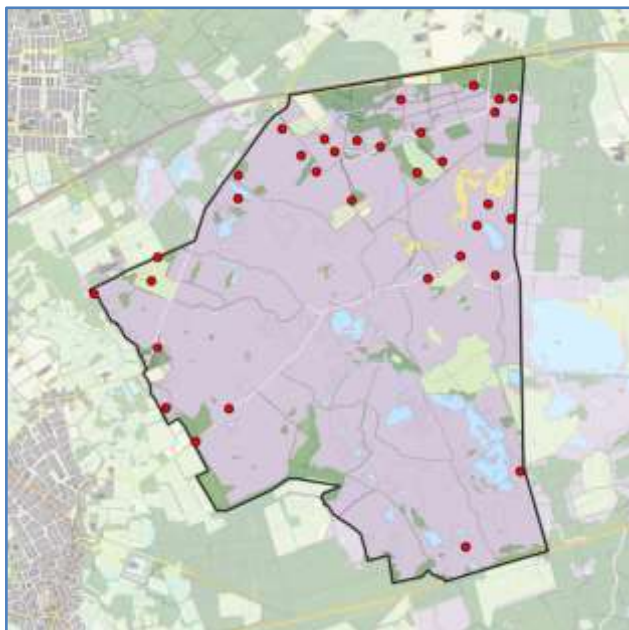
3.4.7 Putter, 2 territoria

De Putter is niet echt een broedvogel van de open heidegebieden. De soort wordt sinds 2011 geteld. Dit jaar 2 territoria is zo'n beetje het gemiddelde van de laatste jaren.

Sovon Putters zijn het meest algemeen in Laag-Nederland, in stedelijk gebied met groene wijken en boerenland met erf- en wegbeplanting of boomgaarden. Van hieruit hebben ze zich vanaf 1975 spectaculair in oostelijke richting uitgebreid, met name op kleiige gronden. Het is in feite de stroomversnelling van een proces dat al meer dan een halve eeuw bekend is en nog steeds doorzet. Kleine verliezen langs de oostgrens (mogelijk een andere ondersoort) vallen hierbij in het niet.

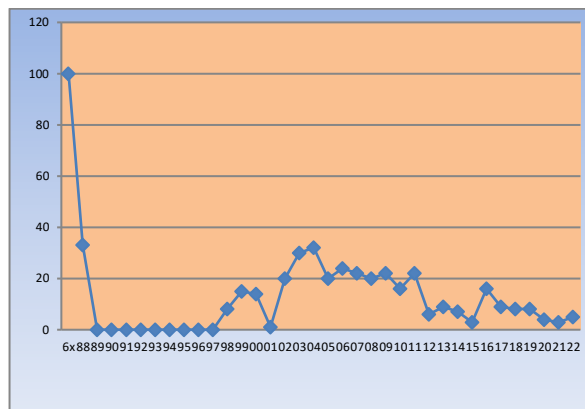
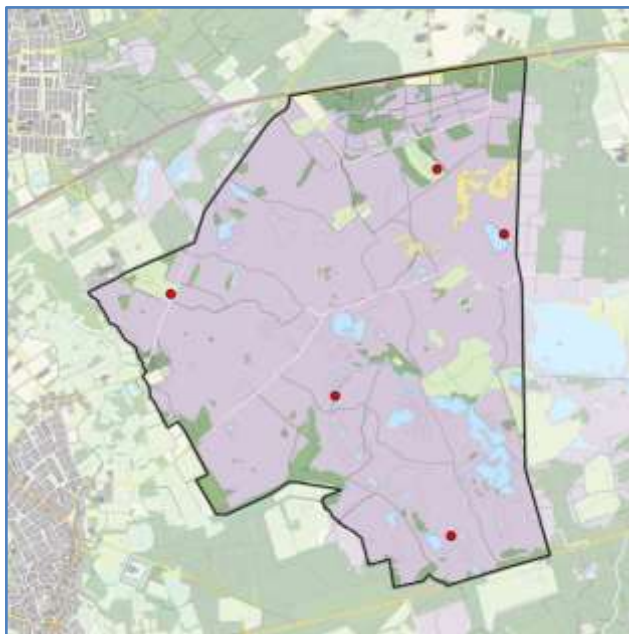
3.4.8 Geelgors, 33 territoria

33 Territoria is een mooi aantal en een goed herstel na twee mindere jaren. Bijzonder is het praktisch ontbreken van de soort in het Zuidwesten, terwijl het gebied zeker geschikt lijkt te zijn.

Sovon Geelgorzen broeden tegenwoordig vrijwel uitsluitend op de hoge zandgronden. Ze bewonen hier heide met opslag, bosranden en jonge aanplant, naast kleinschalig boerenland met veel akkers. De verspreiding kromp sinds ongeveer 1975 in oostelijke richting in. De soort is inmiddels verdwenen uit West-Nederland, waar hij lokaal nog een algemene broedvogel was tot halverwege de twintigste eeuw. Ook in Midden-Nederland en delen van de zandgronden namen de aantallen eerder af. Meer recent neemt de Geelgors echter (sterk) toe in het noordoosten van het land.

3.4.9 Rietgors, 5 territoria

Deze soort is gebonden aan begroeiing aan de randen van natte gebieden. Omdat dergelijke vegetatie weinig voorkomt op de heide zijn de aantallen laag.

Sovon Rietgorzen bewonen een waaier van landschappen, van moerassen tot kwelders en boerenland met door riet omzoomde sloten en kanalen. De soort is het talrijkst in de natste regio's, de moerasrijke streken van Laag-Nederland. Op de hoge gronden is het voorkomen meer beperkt tot beekdalen, hoogveengebieden en natte heide. Hier verloor de Rietgors in boerenland veel terrein sinds 1975, onder meer door ontwatering en het verdwijnen van natte overhoekjes. Landelijk valt dit in het niet bij de aantalsontwikkeling in West- en Noord-Nederland, die licht positief is.

3.4.10 Ontbrekende soorten in 2022

De volgende soorten waren in 2022 niet maar in de voorgaande jaren wel aanwezig als broedvogel:

Nijlgans, Wespandief, Raaf (enkel 2020), Fluiters, Tafelend, Kuifeend, Draaihal, Goudvink, Ransuil.

4 Bijlagen

4.1 Bijlage 1: Bijzondere Vogels Strabrechtse Heide 2022

Dit overzicht bevat bijzondere vogelwaarnemingen die gemaakt zijn op de Strabrechtse Heide. Helaas wordt er geen verslag meer gemaakt van de telpost tussen het Grafven en het Beuven¹².

Maand	Datum	Soort	Bijzonderheden
Februari	6	Klapekster	Bij de jaarlijkse simultaantelling ¹³ werden er 4 Klapeksters waargenomen.
	28	Kraanvogel	77 Kraanvogels vlogen bij de heide
Maart	2	Kraanvogel	15 Kraanvogels vlogen bij de heide
	9	Kraanvogel	23 Kraanvogels vlogen bij de heide
April	12	Beflijster	20 Beflijster vlogen bij de telpost
		Groenpootruiter	8 Groenpootruiters vlogen bij de heide
		Koereiger	7 Koereigers verbleven op het Beuven
	19	Visarend	2 Visarenden vlogen bij de telpost
		Rode Wouw	1 Rode Wouw vloog bij de telpost
		Beflijster	26 Beflijster waren in de omgeving van de trektelpost
	23	Rode Wouw	1 Rode Wouw vloog bij de telpost
	24	Hop	1 Hop was ter plekke bij telpost
	26	Draaihals	1 Draaihals was ter plekke nabij de weijtjes
Mei	10	Patrijs	1 Patrijs werd gehoord nabij het Waschven
	14	Zwarte Ooievaar	Gedurende de maanden mei tot en met september werden er regelmatig Zwarte Ooievaars waargenomen op het Beuven en het Grafven. Het hoogste aantal was 8 op 22 augustus.
		Visarend	1 Visarend vloog bij de telpost
		Zwartkopmeeuw	1 Zwartkopmeeuw vloog bij de telpost
		Smelleken	1 Smelleken vloog bij de telpost
Juni		Slangenarend	Uiterst opvallend was de aanwezigheid van meerdere Slangenarenden tussen 25 juni en 11 augustus op de Strabrechtse Heide. De vogels verbleven soms ook aan de rand van het gebied rondom het Beuven. In eerste instantie betrof het twee exemplaren, waarbij na 4 juli nog t/m 17 juli 1 exemplaar aanwezig was. Daarna verbleef er enige tijd geen Slangenarend meer in het gebied, maar van 30 juli t/m 11 augustus waren weer 2 Slangenarenden te vinden op de Strabrechtse Heide. Waarbij in ieder geval 1 van de 2 vogels een ander exemplaar betrof dan de

¹² De meeste gegevens komen van de site <http://strabrechtseheide.nl/telpost.htm?trektellen> en <https://waarneming.nl/>. Enkel de bijzondere soorten en de bijzondere aantallen zijn overgenomen. Gegevens gaan maar tot 19 oktober, de dag van publiceren van dit rapport.

¹³ Deze simultaantellingen worden sinds enkele jaren aan het begin en het einde van de winter gehouden. Hierbij starten op 6 verschillende plaatsen aan de rand van de heide groepjes vogelaars om de Klapeksters op te sporen. Om dubbeltellingen te voorkomen worden er allerlei gegevens genoteerd en soms zelfs direct contact met andere groepen opgenomen.

Maand	Datum	Soort	Bijzonderheden
			eerdere twee, van de tweede vogel is dit helaas onbekend. Totaal betrof het dus ten minste 3 verschillende Slangenarenden. <i>Foto: Geert Engels</i>
Juli	30	Goudplevier	1 Goudplevier vloog bij de telpost
Augustus	6	Lepelaar	In de maanden augustus en september werden er regelmatig Lepelaars gezien. Het hoogste aantal was 24 stuks
		Aalscholver	40 Aalscholvers vlogen bij de telpost
		Ooievaar	87 Ooievaars vlogen bij de telpost
	19	Tapuit	1 Tapuit was aanwezig bij de telpost
	21	Wespendief	7 Wespendieven vlogen bij de telpost, 5 stuks verbleven een tijd in de omgeving
	23	Duinpieper	1 Duinpieper vloog bij de telpost
	25	Visarend	2 Visarenden vlogen bij de telpost
		Wespendief	2 Wespendieven vlogen bij de telpost
		Duinpieper	1 Duinpieper vloog bij de telpost
	27	Ooievaar	11 Ooievaars vlogen bij de telpost
		Visarend	1 Visarend vloog bij de telpost
		Wespendief	7 Wespendieven vlogen bij de telpost
		Goudplevier	1 Goudplevier vloog bij de telpost
		Boomvalk	1 Boomvalk vloog bij de telpost
	30	Ooievaar	12 Ooievaars vlogen bij de telpost
		Wespendief	7 Wespendieven vlogen bij de telpost
		Bruine Kiekendief	5 Bruine Kiekendieven vlogen bij de telpost
		Zwarte Ruiter	1 Zwart Ruiter vloog bij de telpost
		Boomvalk	1 Boomvalk vloog bij de telpost
		Torenvalk	2 Torenvalken vlogen bij de telpost
		Paap	4 Paap vlogen bij de telpost
		Gele Kwikstaart	9 Gele Kwikstaarten vlogen bij de telpost
September	3	Visarend	1 Visarend vloog bij de telpost
		Bruine Kiekendief	2 Bruine Kiekendieven vlogen bij de telpost
		Krombekstrandloper	1 Krombekstrandloper vloog bij de telpost
		Boomvalk	1 Boomvalk vloog bij de telpost
		Tapuit	17 Tapuiten vlogen bij de telpost
		Gele Kwikstaart	20 Gele Kwikstaarten vlogen bij de telpost
		Zwarte Ooievaar	1 Zwarte Ooievaar was ter plaatse in het Beuven
	4	Goudplevier	1 Goudplevier vloog bij de telpost
	11	Wespendief	5 Wespendieven vlogen bij de telpost
		Bruine Kiekendief	3 Bruine Kiekendieven vlogen bij de telpost

Maand	Datum	Soort	Bijzonderheden
		Sijs	1 Sijs vloog bij de telpost
	19	Lepelaar	1 Lepelaar vloog bij de telpost
		Kemphaan	4 Kemphanen vlogen bij de telpost
		Watersnip	4 Watersnippen vlogen bij de telpost
		Wulp	3 Wulpen vlogen bij de telpost
	20	Sijs	1 Sijs vloog bij de telpost
	22	Roodpootvalk	1 Roodpootvalk vloog over het gebied
	23	Duinpieper	1 Duinpieper vloog bij de telpost
	28	Bruine Kiekendief	1 Bruine Kiekendief vloog bij de telpost
		Watersnip	2 Watersnippen vlogen bij de telpost
		Goudplevier	1 Goudplevier vloog bij de telpost
		Smelleken	1 Smelleken vloog bij de telpost
	29	Bruine Kiekendief	1 Bruine Kiekendief vloog bij de telpost
		Bontbekplevier	1 Bontbekplevier vloog bij de telpost
		Watersnip	2 Watersnippen vlogen bij de telpost
		Barmsijs spec.	1 Barmsijs spec. vloog bij de telpost
		Sijs	1 Sijs vloog bij de telpost
Oktober	1	Kemphaan	2 Kemphanen vlogen bij de telpost
		Kleine Strandloper	2 Kleine Strandlopers vlogen bij de telpost
		Watersnip	2 Watersnippen vlogen bij de telpost
		Beflijster	1 Beflijster vloog bij de telpost
		Koperwiek	41 Koperwieken vlogen bij de telpost
		Keep	1 Keep vloog bij de telpost
		Sijs	2 Sijzen vlogen bij de telpost
	4	Sperwer	2 Sperwers vlogen bij de telpost
		Rode Wouw	3 Rode Wouwen vlogen bij de telpost
		Slechtvalk	1 Slechtvalk vloog bij de telpost
		Koperwiek	11 Koperwieken vlogen bij de telpost
		Tapuit	1 Tapuit vloog bij de telpost
		Barmsijs spec.	1 Barmsijs spec. vloog bij de telpost
		Sijs	13 Sijzen vloog bij de telpost
	5	Rode Wouw	2 Rode Wouwen vlogen bij de telpost
		Steppenkiekendief	1 Steppenkiekendief vloog nabij het Henneven
		Zilverplevier	1 Zilverplevier vloog bij de telpost
		Zwarte Ruiter	1 Zwarte Ruiter vloog bij de telpost
		Keep	6 Kepen vlogen bij de telpost
		Kruisbek	1 Kruisbek vloog bij de telpost
		Kruisbek spec.	10 Kruisbekken spec. vlogen bij de telpost
		Sijs	6 Sijzen vloog bij de telpost
		Koperwiek	36 Koperwieken vlogen bij de telpost
		Waterpieper	1 Waterpieper vloog bij de telpost
	6	Goudplevier	1 Goudplevier vloog bij de telpost
		Koperwiek	4 Koperwieken vlogen bij de telpost
		Sijs	11 Sijzen vloog bij de telpost
	8	Sijs	42 Sijzen vloog bij de telpost
		Keep	2 Kepen vlogen bij de telpost
	9	Sperwer	3 Sperwers vloog bij de telpost
		Rode Wouw	2 Rode Wouwen vlogen bij de telpost
		Boomvalk	1 Boomvalk vloog bij de telpost
		Klapekster	1 Klapekster vloog bij de telpost
		Koperwiek	14 Koperwieken vlogen bij de telpost

Maand	Datum	Soort	Bijzonderheden
		Waterpieper	1 Waterpieper vloog bij de telpost
		Keep	26 Kepen vlogen bij de telpost
		Kneu	139 Kneuen vlogen bij de telpost
		Barmsijs spec.	1 Barmsijs spec. vloog bij de telpost
		Sijs	16 Sijzen vlogen bij de telpost
	10	Steppenkiekendief	1 Steppenkiekendief vloog nabij het Henneven
	13	Blauwe Kiekendief	1 Blauwe Kiekendief vloog nabij de weitjes
	16	Blauwe Kiekendief	2 Blauwe Kiekendieven vlogen bij de telpost
		Rode Wouw	1 Rode Wouw vloog bij de telpost
		Zwarte Wouw	1 Zwarte Wouw vloog bij de telpost
		Veldleeuwerik	750 Veldleeuweriken vlogen bij de telpost
		Graspieper	129 Graspiepers vlogen bij de telpost
		Sijs	59 Sijzen vlogen bij de telpost
		Vink	2891 Vinken vlogen bij de telpost
		Kneu	217 Kneuen vlogen bij de telpost
		Barmsijs spec.	3 Barmsijzen spec. vlogen bij de telpost
		Keep	24 Kepen vlogen bij de telpost
		Sperwer	8 Sperwers vlogen bij de telpost
		Buizerd	36 Buizerds vlogen bij de telpost
		Rietgors	9 Rietgorzen vlogen bij de telpost
		Raaf	2 Raven waren nabij de telpost
	19	Sperwer	3 Sperwers vlogen bij de telpost
		Buizerd	18 Buizerds vlogen bij de telpost
		Goudplevier	1 Goudplevier vloog bij de telpost
		Klapekster	1 Klapekster vloog bij de telpost
		Kramsvogel	72 Kramsvogels vlogen bij de telpost
		Koperwiek	84 Koperwieken vlogen bij de telpost
		Barmsijs spec.	2 Barmsijzen spec. vlogen bij de telpost
	21	Rode Wouw	1 Rode Wouw vloog bij de telpost
		Kramsvogel	107 Kramsvogels vlogen bij de telpost
		Koperwiek	136 Koperwieken vlogen bij de telpost
		Barmsijs spec.	2 Barmsijzen spec. vlogen bij de telpost
		Lammergier	1 Lammergier vloog nabij het Kranenmeer
	22	Zwarte Ooievaar	1 Zwarte Ooievaar vloog bij de telpost
		Koperwiek	16 Koperwieken vlogen bij de telpost
		Europese Kanarie	1 Europese Kanarie vloog bij de telpost
	26	Raaf	1 exemplaar
	28	Slechtvalk	1 exemplaar nabij het Beuven
	29	Toendrarietgans	Zeker 100 exemplaren verbleven op het Beuven
		Klapekster	1 exemplaar werd waargenomen
		Barmsijs	39 exemplaren vlogen over de heide
	30	Rode wouw	1 exemplaar vloog over
November	1	Kruisbek	6 Kruisbekken nabij het Grafven
	3	Kleine Barmsijs	1 exemplaar ter plaatse nabij de manege
	4	Bruine Kiekendief	1 vrouwtje ter plaatse bij het Starven
	5	Casarca	1 exemplaar nabij het Witven
	8	Toendrarietgans	1500 exemplaren op het Beuven
	12	Blauwe kiekendief	1 mannetje jagend tussen Grafven en Beuven
	14	raaf	2 exemplaren nabij het Beuven
		Blauwe kiekendief	1 vrouwtje jagend bij de telpost
	16	Grote Barmsijs	9 exemplaren nabij de Peelrijt

Maand	Datum	Soort	Bijzonderheden
	19	Kraanvogel	3 exemplaren nabij het Starven
	20	Kleine Zwaan	2 exemplaren op het Beuven
		Raaf	1 exemplaar nabij het Meerloomeer
	23	Slechtvalk	1 exemplaar bij het Beuven
	30	Velduil	1 exemplaar bij de telpost
december	2	Rode Wouw	1 exemplaar jagend bij het Witven
	6	Klaapekster	2 exemplaren op de heide
	11	Rode Wouw	1 exemplaar bij de telpost
	17	Klaapekster	6 exemplaren werden geteld bij de simultaantelling
	18	Klaapekster	1 exemplaar nabij de telpost
	21	Klaapekster	1 exemplaar nabij het Waschven
	22	Raaf	1 exemplaar nabij het Henneven
	27	Slechtvalk	1 exemplaar bij het Beuven

Met dank aan alle waarnemers.¹⁴

¹⁴ Waarnemingen zijn bijgewerkt tot vrijdag 24 februari 2023

4.2 Bijlage 2: Bijzondere broedvogels van het Beuven

Rondom het Beuven wordt niet meer intensief geïnventariseerd. Enkel de volgende soorten over de jaren 2015 t/m 2022 zijn geteld¹⁵.

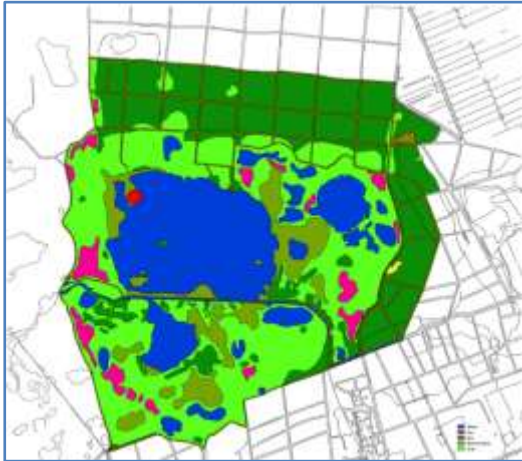
Soort	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Geoorde Fuut	0	0	0	0	1	0	0	0
Woudaap	0	0	0	0	0	0	0	1
Roerdomp	1	1	1	0	1	2	5	4
Aalscholver		0	0	15 nesten	24 nesten	32 nesten	23 nesten	23 nesten
Lepelaar		0	0	0	10 nesten	13 nesten	6 nesten	0
Grote Canadese Gans	1	1	1	4	2	2	1	2
Bergeend		0	0	2	0	0	0	0
Pijlstaart		0	0	1	0	0	0	0
Zomertaling		0	0	1	0	0	0	0
Kwartel	1	0	0	0	0	0	0	0
Watersnip		0	1	0	1	0	0	0
Kleine Plevier	1	1	3	4	2	2	2	1
Nachtswaluw	NGT ¹⁶	NGT	NGT	NGT	NGT	7	11	8
Draaihals		1	1					
Paapje		1	0	0	0	0	0	0
Fluiter		0	0	0	0	3	0	1
Spotvogel		0	1	1	0	0	0	0
Sprinkhaanzanger	3	1	2	3	2	2	4	2
Rietzanger	1	1	0	0	1	0	0	0
Vuurgoudhaan		0	0	1	0	0	1	0
Braamsluiper		0	0	1	0	0	0	1
Grauwe Klauwier	1	0	0	0	0	0	0	0
Appelvink		0	0	0	0	0	0	1

¹⁵ Met dank aan Roel van de Heuvel

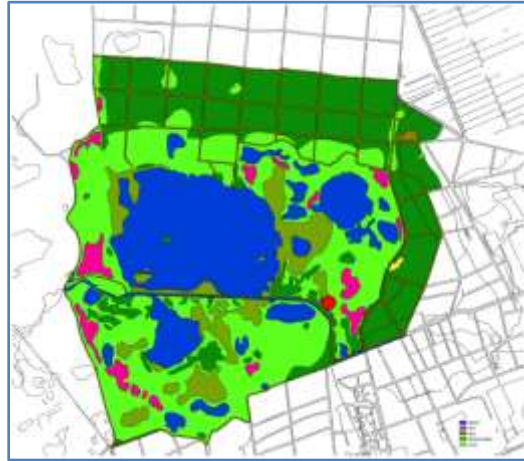
¹⁶ Niet geteld

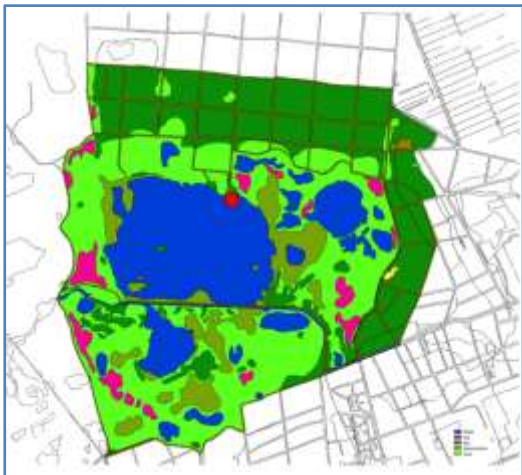
Grote Canadese gans, 1 territorium

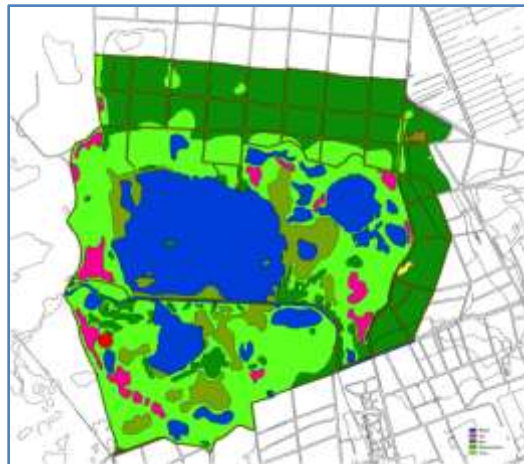
Grauwe Klauwier, 1 territorium

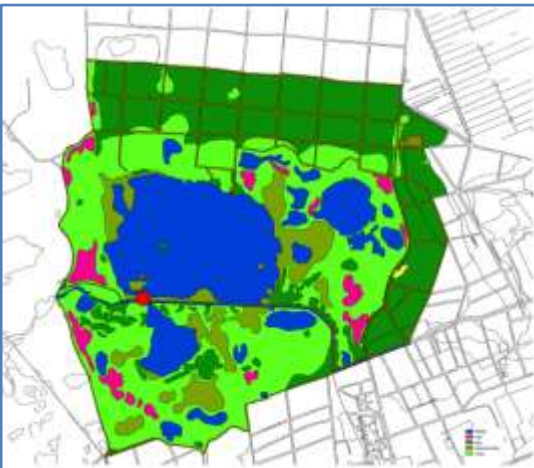
Kleine Plevier, 1 territorium

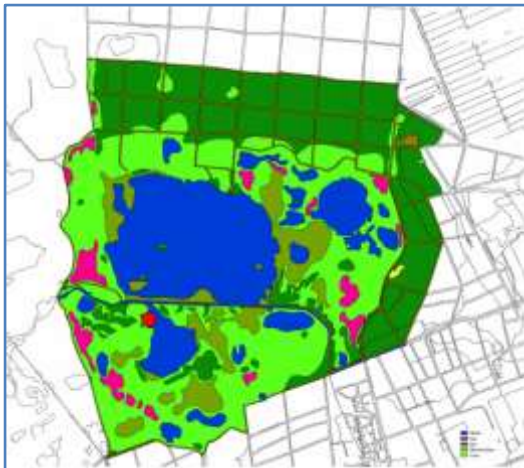
Kwartel, 1 territorium

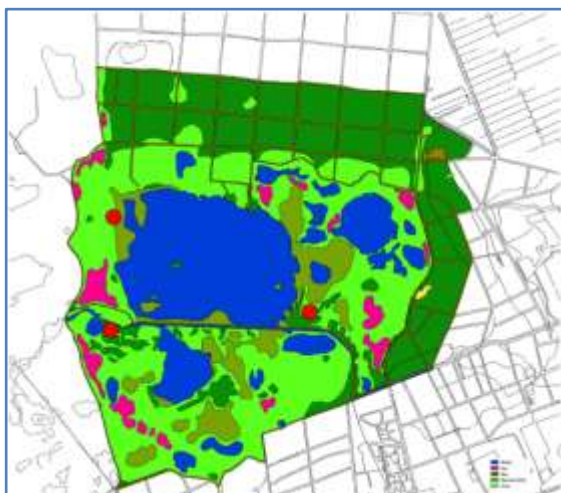
Rietzanger, 1 territorium

Roerdomp, 1 territorium

Sprinkhaanzanger, 3 territoria

5 Literatuur

Auteur	jaar	Naam
Werkgroep voor natuurbehoud en milieubeheer Stadsgewest Eindhoven	1972	<i>Paarsboek Strabrechtse Heide / E9</i>
Smits, Jap, et. al	1996	<i>Het Land van Peel en Maas, Natuurgebieden in Zuidoost Nederland. Staatsbosbeheer Roermond</i>
Sovon	2018	<i>Vogelatlas van Nederland</i>
Nils van Duivendijk	2022	<i>Handboek Europese Vogels (deel 1 en 2)</i>
Sovon Jan-Willem Vergeer, et. al	2016	<u>Basishandleiding BMP en Kolonievogels</u> , Sovon, Nijmegen
Geert Engels, i.o.v. Staatsbosbeheer	2001 t/m 2021	<i>Strabrechtse (en Lieropse) Heide broedvogelkartering 2001 t/m en 2021</i>
Microsoft	2012	<i>Satellietfoto's</i>
TopoGPS-app	2020	<i>Kaartmateriaal</i>
Sovon		<i>Soortenkaartjes. Deze komen uit het Avimap-systeem. Beschrijvingen bij de soorten.</i>
KNMI		<i>Weergegevens</i>
Foto voorzijde		<i>Geert Engels</i>

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbenden noch mag het zonder schriftelijke toestemming worden gebruikt voor commerciële toepassingen en/of voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

De auteur besteedt de grootst mogelijke aandacht aan de juistheid van informatie in dit rapport. Fouten zijn echter niet volledig uit te sluiten. U kunt daarom geen rechten ontleen aan deze teksten.